

Οδηγός διανοητικής ιδιοκτησίας για μικρές επιχειρήσεις

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
Ναταλί Σαϊτάκη

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"**
Προσανατολισμός στον Άνθρωπο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΔΗΓΟΣ
ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
Ναταλί Σαϊτάκη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"**
Προσανατολισμός στον Άνθρωπο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων

Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

Αριστοτέλους 46

104 33, Αθήνα

Τηλ: 210 8846 852

Φαξ: 210 8846 853

E-mail: info@imegsevee.gr

www.imegsevee.gr

Εκδότης: **ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ**

Χρονολογία έκδοσης: **2013**

Τίτλος: **ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**

Συγγραφέας: **Ναταλί Σαϊτάκη**

Επιμέλεια-Διόρθωση: **Γιώργος Τσίρνης**

Σχεδιασμός – παραγωγή:

ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Ποσειδώνος 23 & Συντ. Δαβάκη

144 51 Μεταμόρφωση

Τηλ.: 210 3804 460 - Fax: 210 3847 447

e-mail: access@access.gr

www.access.gr

© ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ISBN: 978-618-5025-24-3

Ο παρών Οδηγός Διανοητικής Ιδιοκτησίας έχει εκπονηθεί και εκδοθεί από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ στο πλαίσιο του Υποέργου 4 «Εφαρμογή δράσεων υποστήριξης των μικρών επιχειρήσεων σε θέματα καινοτομίας και μορφών συνεργασίας» της Πράξης με τίτλο «Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις» (κωδ. ΟΠΣ 352717), η οποία υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας, με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – Ε.Κ.Τ.) και εθνικών πόρων.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Α. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ) είναι ένας μη κερδοσκοπικός φορέας υλοποίησης μελετών και ερευνών για θέματα που αφορούν στις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της ελληνικής οικονομίας. Το Ινστιτούτο ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2006 με πρωτοβουλία της ΓΣΕΒΕΕ. Αποτελεί τον επιστημονικό της σύμβουλο σε θέματα οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών και εστιάζει σε ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης και καινοτομίας, απασχόλησης, φορολογίας, ανταγωνισμού, ασφάλισης και άλλων θεμάτων που αφορούν στις μικρές επιχειρήσεις. Παρακολουθεί εκ μέρους της ΓΣΕΒΕΕ τις στρατηγικές που εφαρμόζουν οι κυβερνήσεις και αξιολογεί την πορεία των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ αποτελεί τον φορέα τεκμηρίωσης των θέσεων της ΓΣΕΒΕΕ που στοχεύουν στην υποστήριξη των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων. Παράλληλα, το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ είναι ο φορέας που σχεδιάζει και διαχειρίζεται, εκ μέρους της ΓΣΕΒΕΕ, το σύνολο των συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΣΠΑ 2007-2013 έργων, σε θέματα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, συμβουλευτικής επιχειρήσεων, συνδικαλιστικής επιμόρφωσης, υποστήριξης της καινοτομίας και προώθησης της ισότητας των φύλων.

Β. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΔΗΓΟΥ

Ο παρών Οδηγός Διανοητικής Ιδιοκτησίας εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 4 «Εφαρμογή δράσεων υποστήριξης των μικρών επιχειρήσεων σε θέματα καινοτομίας και μορφών συνεργασίας», της Πράξης «Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013”».

Ο Οδηγός Διανοητικής Ιδιοκτησίας έχει δημιουργηθεί με σκοπό την αξιοποίησή του στο πλαίσιο των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της Μονάδας Καινοτομίας και Συνεργατικών Σχηματισμών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. Σκοπός των δράσεων αυτών είναι η εξοικείωση των μικρών επιχειρήσεων με τους όρους και το περιεχόμενο της έννοιας της καινοτομίας, καθώς και η ενίσχυση των δεξιοτήτων διαχείρισης και ανάπτυξης καινοτομίας στο επίπεδο της μικρής επιχείρησης. Η ομάδα-στόχος είναι οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών.

Γ. ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

Η Μονάδα Καινοτομίας και Συνεργατικών Σχηματισμών αποτελεί δομή του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και λειτουργεί στο πλαίσιο της Πράξης «Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις του ΕΠ “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013”». Στόχος της Μονάδας Καινοτομίας και Συνεργατικών Σχηματισμών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ είναι να συμβάλλει στην ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας και της ανταγωνιστικότητας των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτό, παρέχει υποστήριξη στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μέσα από ένα ολοκληρωμένο πλέγμα υπηρεσιών, με προσανατολισμό στην ενίσχυση της καινοτομίας και των συνεργασιών.

Πλέγμα υπηρεσιών Μονάδας Καινοτομίας και Συνεργατικών Σχηματισμών ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ΣΥΝΟΨΗ

Ο παρών Οδηγός εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 4 «Εφαρμογή δράσεων υποστήριξης των μικρών επιχειρήσεων σε θέματα καινοτομίας και μορφών συνεργασίας», της Πράξης «Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013».

Σκοπός του Οδηγού Διανοητικής Ιδιοκτησίας είναι η κατάρτιση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε ζητήματα διανοητικής ιδιοκτησίας, ώστε αυτές να ενσωματώσουν στο επιχειρηματικό τους πλάνο στρατηγικές αναγνώρισης, κατοχύρωσης και αξιοποίησης τέτοιων δικαιωμάτων, με στόχο την αύξηση του διανοητικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων, την προώθηση της καινοτομίας και τη γενικότερη ανάπτυξή τους.

Ο Οδηγός διαρθρώνεται σε 12 θεματικές ενότητες.

ABSTRACT

The present Guide has been prepared under Subproject 4 under the title “Implementation of innovation and clustering actions for the support of small enterprises” of the Project “Activities for the enhancement of the role of innovation and cooperation in small enterprises” in the framework of the Operational Programme “Human Resources Development 2007-2013”.

The aim of this Guide is to provide information to SMEs regarding Intellectual Property matters, in order to help them identify, register and exploit, within their business plan, of relevant rights, increase the value of their assets, promote innovation and ensure their growth.

The Guide is divided into 12 chapters.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύνοψη	9
Abstract	10
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή	15
Κεφάλαιο 2. Γενικά για τη διανοητική ιδιοκτησία. Ο ρόλος της καινοτομίας στην ανάπτυξη των ΜμΕ	17
2.1. Γενικά για τη διανοητική ιδιοκτησία.....	17
2.2. Γενικά για την καινοτομία.....	19
2.2.1. Τεχνολογική καινοτομία.....	20
2.2.2. Μη τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών	20
2.2.3. Ενδεικτικά παραδείγματα καινοτομιών	21
2.2.4. Παραδείγματα μη τεχνολογικής καινοτομίας	21
2.3. Πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία.....	22
2.3.1. Τι είναι η πνευματική ιδιοκτησία;.....	22
2.3.2. Τι είναι η βιομηχανική ιδιοκτησία;	24
2.3.3. Ρόλος και σημασία της ΔΙ και της προστασίας της για τις μικρές επιχειρήσεις	24
2.3.4. Κατάλογος απογραφής διανοητικού κεφαλαίου.....	25
Κεφάλαιο 3. Βασικές έννοιες, ορισμοί, κατηγορίες διανοητικής ιδιοκτησίας	27
3.1. Πνευματική ιδιοκτησία.....	27
3.2. Βιομηχανική ιδιοκτησία	34
3.3. Τα επιμέρους δικαιώματα του πρώτου κλάδου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας.....	35
3.3.1. Σήμα	35
3.3.2. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας	37
3.3.3. Εφεύρεση.....	40
3.3.4. Το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, όπως ισχύει μέχρι σήμερα.....	41
3.3.5. Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	41
3.3.6. Υποδείγματα χρησιμότητας.....	42
3.3.7. Συμβάσεις μεταφοράς τεχνολογίας.....	42

3.3.8. Βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα.....	44
3.3.9. Γεωγραφικές ενδείξεις.....	45
3.3.10. Άδειες Creative Commons.....	46
3.3.11. Ο κύκλος δημιουργίας - προστασίας - παραγωγής.....	48
3.3.12. Εργαλεία προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας.....	49

Κεφάλαιο 4. Η κατοχύρωση της διανοητικής ιδιοκτησίας και οι τρόποι προστασίας της 51

4.1. Πνευματική ιδιοκτησία.....	51
4.2. Βιομηχανική ιδιοκτησία.....	52
4.2.1. Διαδικασία χορήγησης εθνικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.....	52
4.2.2. Διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού υποδείγματος χρησιμότητας (ΠΥΧ).....	53
4.2.3. Διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού βιομηχανικού σχεδίου ή υποδείγματος.....	54
4.2.4. Διαδικασία χορήγησης δικαιώματος στο σήμα.....	54
4.2.5. Άλλοι τύποι διανοητικής ιδιοκτησίας.....	56
4.3. Τα domain names και η χρήση των social media από μια επιχείρηση.....	56

Κεφάλαιο 5. Στρατηγικές για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας 59

5.1. Η αξία που προσδίδει σε μια επιχείρηση η κατοχύρωση της ΔΙ.....	59
5.2. Γενικά στοιχεία για την επιχειρηματική στρατηγική.....	59
5.3. Στρατηγική για τη διαδικασία απόκτησης δικαιώματος ΔΙ.....	60
5.3.1. Η διαδικασία πριν από την απόκτηση του δικαιώματος.....	60
5.3.2. Η διαδικασία μετά την κατοχύρωση του δικαιώματος και οι αντίστοιχες εξουσίες του δικαιούχου.....	63
5.3.3. Η προστασία του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία.....	64
5.3.4. Η προστασία του δικαιώματος στο βιομηχανικό σχέδιο ή υπόδειγμα.....	65
5.3.5. Η προστασία του δικαιώματος στο σήμα.....	66

Κεφάλαιο 6. Η αξιοποίηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας 69

6.1. Γενικά.....	69
6.2. Άδειες εκμετάλλευσης.....	70
6.2.1. Η αξιοποίηση των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων.....	70
6.2.2. Η αξιοποίηση του δικαιώματος στο σήμα.....	71

Κεφάλαιο 7. Ο ρόλος των ειδικών σε θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας 73

7.1. Οι οργανισμοί.....	73
7.2. Υπηρεσία μίας στάσης (One Stop Shop).....	74
7.3. Νομικοί επιστήμονες και σύμβουλοι σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.....	74

Κεφάλαιο 8. Πληροφόρηση, βάσεις δεδομένων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας	75
Κεφάλαιο 9. Παραδείγματα βέλτιστης αξιοποίησης	77
Κεφάλαιο 10. Χρήσιμες πληροφορίες και συνδέσεις	79
10.1. Ελληνικοί οργανισμοί και φορείς.....	79
10.1.1. Φορείς υποστήριξης κατοχύρωσης Δι.....	79
10.1.2. Φορείς υποστήριξης μεταφοράς τεχνολογίας και Δι	80
10.2. Διεθνείς οργανισμοί.....	83
Κεφάλαιο 11. Γλωσσάρι	85
Κεφάλαιο 12. Βιβλιογραφία / Πηγές, χρήσιμα νομοθετήματα, υπερσύνδεσμοι (links)	89
A. Βιβλιογραφία / Πηγές.....	89
B. Χρήσιμα νομοθετήματα.....	90
Γ. Χρήσιμοι υπερσύνδεσμοι (Links)	93

Κατάλογος πινάκων

1. Απογραφή διανοητικού κεφαλαίου.....	26
2. Όροι αδειών Creative Commons.....	47
3. Χρησιμοποιούμενες άδειες Creative Commons	48
4. Τα ελληνικά επιστημονικά τεχνολογικά πάρκα	80
5. Γραφεία Διαμεσολάβησης ελληνικών ΑΕΙ.....	82

Κατάλογος σχημάτων

1. Το διανοητικό κεφάλαιο	25
2. Ο κύκλος δημιουργίας - προστασίας - παραγωγής	48
3. Εργαλεία προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας	49
4. Διαδικασία χορήγησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας	52
5. Διαδικασία χορήγησης ΠΥΧ	53
6. Διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού σχεδίου/υποδείγματος.....	54

Κατάλογος εικόνων

1. Εξώφυλλο βιβλίου με ιστορίες για τον Σέρλοκ Χολμς.....	23
2. Ένσπρη νύχτα, Vincent van Gogh.....	24
3. Το σήμα της Apple	35
4. Google Glass.....	37
5. Άρης Στάθης, 1ο βραβείο Athens Bench Mark.....	45
6. Σήμα γεωγραφικής ένδειξης.....	45
7. Το σήμα Creative Commons	46
8. Ο δικτυακός τόπος του ελληνικού Espacenet.....	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1

Ο Οδηγός αυτός περιλαμβάνει μια γενική επισκόπηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των εργαλείων και μεθόδων προστασίας και αξιοποίησής τους, χωρίς να είναι πολύ εκτεταμένος.

Ο όρος *διανοητική ιδιοκτησία* (ΔΙ) είναι γενικός και καλύπτει όλες τις κατηγορίες δικαιωμάτων, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας, πιστοποιητικά υποδείγματος χρησιμότητας, πνευματική ιδιοκτησία, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια, γεωγραφικούς προσδιορισμούς κ.λπ.

Με τη συνεχώς αυξανόμενη κινητικότητα των ανθρώπων και της πληροφορίας, η γνώση και η εξειδίκευση μεταφέρονται ταχύτατα σε όλα τα μέρη του κόσμου, με αποτέλεσμα κάθε συγκριτικό πλεονέκτημα που αποκτά μια επιχείρηση ενδέχεται να περιοριστεί πολύ γρήγορα από τους ανταγωνιστές της.

Καθώς επίσης το θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα, την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, υφίσταται συνεχώς αλλαγές, συνιστάται στους ενδιαφερόμενους να επικαιροποιούν τις πληροφορίες τους και να συμβουλευούνται τους ειδικούς.

Ο Οδηγός περιγράφει κατάλληλες πρακτικές και μηχανισμούς που μπορούν να εφαρμοστούν ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι και να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από την αξιοποίηση της διανοητικής ιδιοκτησίας στις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες, συνήθως, ούτε την τεχνογνωσία διαθέτουν ούτε το κατάλληλο εξειδικευμένο προσωπικό.

Παρέχει επίσης πληροφορίες για τους φορείς και τους οργανισμούς στους οποίους οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθυνθούν και να καθοδηγηθούν σωστά αναφορικά με τις απαιτούμενες για την κατοχύρωση και αξιοποίηση της διανοητικής ιδιοκτησίας διαδικασίες.¹

1. Σημειώνεται ότι ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας είναι ο αποκλειστικός αρμόδιος φορέας στην Ελλάδα για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών και βιομηχανικών σχεδίων. Επίσης, παρέχει τεχνολογική πληροφόρηση από δημοσιευμένα διπλώματα ευρεσιτεχνίας μέσα από διεθνείς βάσεις δεδομένων (OBI, 2013). Αντίστοιχα, ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας είναι ο αρμόδιος φορέας για τα πνευματικά δικαιώματα, και, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ασχολείται γενικά με κάθε πρόβλημα που εμφανίζεται στον χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, εκπροσωπεί την Ελλάδα στους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, καθώς και στα Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΟΠΙ, 2013). Επίσης, η Δ/ση Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου είναι αρμόδια για την εφαρμογή των Άρθρων 121-183 του Ν. 4072/2012 για τα εμπορικά σήματα (ΦΕΚ 86 Α΄ 11.04.2012), με τον οποίο παρέχεται προστασία σε εθνικό επίπεδο σήματος των προϊόντων ή και υπηρεσιών των επιχειρήσεων.

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΜΕ)

2.1. Γενικά για τη διανοητική ιδιοκτησία

Διανοητική ιδιοκτησία (ΔΙ) είναι τα νομικά δικαιώματα των δημιουργών που προκύπτουν ως προϊόντα της σκέψης τους. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη κατηγορία διανοητικών αγαθών που περιλαμβάνει τις δημιουργίες του ανθρώπινου μυαλού: εφευρέσεις, λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα, εικόνες, ονόματα, σχέδια κ.λπ. που χρησιμοποιούνται στο εμπόριο.

Η ιδιοκτησία αυτής της περιουσίας εξασφαλίζεται μέσω διεθνών συμβάσεων για τα δικαιώματα της ΔΙ που έχουν κυρωθεί με εθνικούς νόμους, όπως π.χ. ο Ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας, ο Ν. 1607/1986 για τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας και ο Ν. 215/1975 για τη Διεθνή Σύμβαση Παρισίων.

Τα δικαιώματα ΔΙ εμπίπτουν σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- Διπλώματα ευρεσιτεχνίας και πιστοποιητικά υποδείγματος χρησιμότητας
- Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
- Καταχωρισμένα σχέδια ή υποδείγματα
- Εμπορικά σήματα

Τα δικαιώματα που παρέχονται στον δικαιούχο της ΔΙ μπορούν να του εξασφαλίσουν για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα μονοπωλιακό χαρακτήρα ή, εναλλακτικά, τη δυνατότητα να ορίσει (π.χ. με άδεια εκμετάλλευσης) ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη που θα εκμεταλλεύονται αυτά τα δικαιώματα νομίμως, χωρίς να θεωρείται ότι αυτά τα μέρη προβαίνουν σε παραβίασή τους. Δεν πρέπει να θεωρήσει κανείς ότι η ΔΙ αναφέρεται αποκλειστικά σε εφευρέσεις «υψηλής τεχνολογίας» ή στην καινοτομία.

Παραδείγματα:

- *Αναψυκτικό σε μπουκάλι που ανοιγοκλείνει με ειδικό σύστημα, χωρίς διαρροή.* Το σύστημα βάσει του οποίου ανοιγοκλείνει προστατεύεται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η ετικέτα του αναψυκτικού προστατεύεται από τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας. Το σήμα του προϊόντος προστατεύεται από το δίκαιο των σημάτων, όπως και το σήμα της επιχείρησης, πάνω στο προϊόν. Το σχήμα (ή το σχέδιο) του μπουκαλιού μπορεί να προστατεύεται ως βιομηχανικό σχέδιο. Η τεχνογνωσία ως προς τη συνταγή του μπορεί να είναι ένα εμπορικό μυστικό και να προστατεύεται από τις διατάξεις περί αθέμιτου ανταγωνισμού.¹
- *Βερνίκι νυχιών.* Η ετικέτα του προστατεύεται από τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας. Το σήμα του προϊόντος προστατεύεται από το δίκαιο των σημάτων, όπως και το σήμα της επιχείρησης, πάνω στο προϊόν. Το σχήμα του περιέκτη και το σχήμα του πινέλου μπορούν να προστατευτούν ως βιομηχανικά σχέδια. Η τεχνογνωσία ως προς τη σύστασή του, αν αυτό στεγνώνει σε ένα λεπτό από το άπλωμά του, μπορεί να είναι ένα εμπορικό μυστικό και να προστατεύεται από τις διατάξεις περί αθέμιτου ανταγωνισμού.²

Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας είναι άυλα αγαθά που τα διαθέτει κάθε επιχείρηση και τα οποία της προσθέτουν εμπορική αξία. Ειδικότερα, αυτά είναι τα καταγεγραμμένα ή τα δυνάμενα να καταγραφούν συλλογικά άυλα αγαθά μιας επιχείρησης.

Παραδείγματα διανοητικών αγαθών είναι οι γνώσεις των εργαζομένων, η ενημέρωση/φήμη στην αγορά και τα εμπορικά μυστικά. Η γνώση απλώς του «πώς να κάνεις κάτι» δεν είναι διανοητικό αγαθό. Είναι δυνατόν όμως να μετατραπεί σε ένα διανοητικό αγαθό αν έχει κάποια μορφή εμπορικής ζήτησης ή εμπορικής αξίας στην αγορά.

Τα διανοητικά αγαθά είναι άυλα αγαθά με εμπορική αξία και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εμπορικά σήματα, τα franchises, τις συμφωνίες αποκλειστικής χρήσης. Αν και η αξία των διανοητικών αγαθών είναι δύσκολο να καθοριστεί, εντούτοις είναι σαφές ότι προσθέτουν αξία σε μια επιχείρηση. Γι' αυτό πρέπει η διαχείριση και η εκμετάλλευσή τους να γίνεται με ορθό τρόπο.³

Η διανοητική ιδιοκτησία διακρίνεται σε δύο κατηγορίες:

- Πνευματική ιδιοκτησία
- Βιομηχανική ιδιοκτησία

Τα τελευταία χρόνια κυριαρχεί η τάση ενοποίησης των ανωτέρω εννοιών υπό τον όρο της ΔΙ. Αυτό οφείλεται στο ότι η συνολική ΔΙ που έχει στα χέρια του ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο αποτελεί μια δυναμική πηγή κέρδους, ένα *asset* (περιουσιακό στοιχείο) που χρήζει αξιοποίησης.

Σήμερα, σε ένα περιβάλλον έντονου ανταγωνισμού και ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης, όπου ο παράγοντας «γνώση» έχει αναδειχθεί σε πολύτιμο παραγωγικό συντελεστή και οι νέες πρακτικές επιχειρηματικής συνεργασίας και επιχειρηματικής ανακάλυψης ενισχύουν όλο και

1. www.obl.gr/OBI/Portals/O/ImagesAndFiles/Files/Invention_Innovation_gr.pdf

2. Ό.π.

3. Ό.π.

περισσότερο την ανάπτυξη της «ανοιχτής καινοτομίας», η προστασία του διανοητικού κεφαλαίου, αλλά και η δυνατότητα ανταλλαγής, εισαγωγής και συμπαραγωγής γνώσης, αναδεικνύονται σε θεμελιώδεις παραμέτρους επιχειρηματικών στρατηγικών για τις ΜμΕ.⁴

Για τις ΜμΕ, η αποτελεσματική χρήση των συστημάτων διανοητικής ιδιοκτησίας μπορεί να αποτελέσει έναν βασικό μηχανισμό ενίσχυσης των ροών εσόδων, προστασίας του παραγόμενου διανοητικού κεφαλαίου, εξωστρέφειας και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

2.2. Γενικά για την καινοτομία

Στη βιβλιογραφία συναντούμε πολλούς ορισμούς για την καινοτομία.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καινοτομία είναι «η εφαρμοσμένη χρήση της γνώσης για την παραγωγή ή/και την παροχή νέων ή ουσιαστικά βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών, ή/και υπηρεσιών, που βρίσκουν άμεση παραγωγική, χρηστική ή/και εμπορική εφαρμογή».

Επιπρόσθετα, στη βιβλιογραφία αναφέρονται πολλοί άλλοι ορισμοί για την καινοτομία. Σύμφωνα με τον ορισμό που προτείνει ο ΟΟΣΑ στο Εγχειρίδιο Frascati,⁵ η καινοτομία αναφέρεται στη μετατροπή μιας νέας ιδέας σε ένα νέο εμπορεύσιμο προϊόν ή υπηρεσία, για μια νέα ή βελτιωμένη λειτουργία, μέθοδο παραγωγής ή διανομής ή, ακόμη, και για μια νέα μέθοδο παροχής μιας κοινωνικής υπηρεσίας.

Μια καινοτομία μπορεί να είναι ριζική ή οριακή, και μπορεί να αναφέρεται σε ένα νέο προϊόν ή υπηρεσία, στους τρόπους παραγωγής τους, στην τεχνολογία που χρησιμοποιείται, καθώς και στη διοικητική δομή ενός οργανισμού. Οι ριζικές καινοτομίες προκαλούν σημαντικές αλλαγές στη δομή και τις λειτουργίες ενός οργανισμού (ή κλάδου), ενώ οι οριακές καινοτομίες συνίστανται σε μικρές προσauxητικές αλλαγές στις υπάρχουσες δραστηριότητες της επιχείρησης, αντιπροσωπεύοντας απλές και προοδευτικές βελτιώσεις στα προϊόντα που παράγονται, στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται, ή στις υπηρεσίες που παρέχονται.

4. Σημειώνεται ότι ο όρος «μικρομεσαίες επιχειρήσεις» (ΜμΕ) περιλαμβάνει τις πολύ μικρές, τις μικρές, και τις μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες ορίζονται από την ΕΕ με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους. Πιο συγκεκριμένα: α) ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ, β) ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ, και γ) ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ. Στο πλαίσιο του παρόντος οδηγού υιοθετείται γενικά ο όρος «μικρές επιχειρήσεις».

5. OECD, *Frascati Manual 2002: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development*, OECD, Παρίσι 2002.

2.2.1. Τεχνολογική καινοτομία⁶

Ως τεχνολογική καινοτομία εννοούμε:

Την εισαγωγή στην αγορά ενός νέου, ή σημαντικά βελτιωμένου σε σχέση με τα βασικά του χαρακτηριστικά, τις τεχνικές προδιαγραφές, το ενσωματωμένο λογισμικό ή άλλα μη υλικά συστατικά, προστιθέμενες χρήσεις ή τη φιλικότητα προς τον χρήστη, προϊόντος (υλικού αγαθού ή υπηρεσίας)· ή την εισαγωγή στην επιχείρηση ή τον οργανισμό μιας νέας, ή σημαντικά βελτιωμένης, διαδικασίας παραγωγής, μεθόδου παροχής και διανομής, ή διαδικασίας υποστήριξης, για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες. Οργανωτικές ή διοικητικές αλλαγές δεν αποτελούν τεχνολογική καινοτομία.

Επιπλέον, η τεχνολογική καινοτομία πρέπει να βασίζεται στα αποτελέσματα νέων τεχνολογικών εξελίξεων, νέων συνδυασμών υπάρχουσών τεχνολογιών, ή στη χρησιμοποίηση άλλου είδους γνώσεων που αποκτήθηκαν από την επιχείρηση ή τον οργανισμό. Οι τεχνολογικές καινοτομίες προέρχονται συνήθως από εφευρέσεις, ενώ οι εφευρέσεις προκύπτουν ως αποτελέσματα των επιστημονικών ερευνών. Τα κριτήρια όμως για την επιτυχία μιας καινοτομίας είναι εμπορικά, ενώ γίνονται περισσότερο τεχνικά όταν αναφερόμαστε στις διαδικασίες ανάπτυξης και παραγωγής.⁷ Σημειωτέον ότι δεν περιλαμβάνονται αισθητικής φύσεως μεταβολές.

2.2.2. Μη τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών

Οργανωτική, μη τεχνολογική, καινοτομία είναι η εφαρμογή νέων μεθόδων ή αλλαγών στις υφιστάμενες σε σχέση με τη δομή ή τη διοίκηση μιας επιχείρησης ή οργανισμού που σκοπεύουν να βελτιώσουν τη χρήση των γνώσεων στην επιχείρηση ή τον οργανισμό, την ποιότητα των αγαθών και υπηρεσιών, ή την αποτελεσματικότητα της ροής εργασίας. Συνεπώς, μια μη τεχνολογική καινοτομία αναφέρεται περισσότερο σε νέες στρατηγικές μάρκετινγκ, αλλαγές στις τεχνικές διοίκησης, ή στην οργανωτική δομή και τη βελτίωση συνολικά αυτού το οποίο σήμερα καλείται «επιχειρηματικό μοντέλο» και περιλαμβάνει το παραγόμενο προϊόν, τα κανάλια διανομής, τα τμήματα της αγοράς, τις σχέσεις με τους πελάτες, τις κυριότερες διαδικασίες, τις εξωτερικές συνεργασίες, καθώς και τα κόστη και τις ροές εσόδων μιας επιχείρησης.⁸

Για παράδειγμα, μη τεχνολογική καινοτομία εμπορίας είναι η εφαρμογή νέων ή βελτιωμένων σχεδίων, ή μεθόδων πώλησης που αποσκοπούν στην αύξηση της ελκυστικότητας των αγαθών και των υπηρεσιών ή στην είσοδο σε νέες αγορές.

6. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Οδηγός Προγράμματος «Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας Νέων», ΕΣΠΑ 2007-2013.

7. M. Schilling, *Strategic Management of Technological Innovation*, McGraw-Hill International Edition, 2005.

8. A. Osterwalder και Y. Pigneur, *Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers*, Wiley 2010.

2.2.3. Ενδεικτικά παραδείγματα καινοτομιών

α. Βιομηχανία και παραγωγική διαδικασία

- Νέες μέθοδοι παραγωγής προϊόντων, ή με νέες πρώτες ύλες
- Χρήση νέων υλικών, φιλικών προς το περιβάλλον
- Νέα προϊόντα βιοτεχνολογίας
- Νέα φάρμακα
- Τεχνολογίες αισθητήρων
- Μέθοδοι μέτρησης και ελέγχου διαδικασιών
- Συστήματα μέτρησης και ελέγχου αποθεμάτων
- Αυτοματοποίηση παραγωγής
- Προσομοίωση για έλεγχο και βελτιστοποίηση παραγωγής

β. Εμπόριο

- Νέα είδη υπηρεσιών πιστοποίησης
- Απευθείας πωλήσεις στον πελάτη, ηλεκτρονική ανταλλαγή προϊόντων
- Ηλεκτρονικοί κατάλογοι
- Κέντρα και νέες μέθοδοι εξυπηρέτησης πελατών
- Συνδυασμένες υπηρεσίες (π.χ. τεχνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, εξέταση και πιστοποίηση υπηρεσιών)
- Ψηφιακός χειρισμός προϊόντων

γ. Άλλες περιπτώσεις

- Εφαρμογές εκπαίδευσης και κατάρτισης εξ αποστάσεως
- Εφαρμογές τηλεϊατρικής
- Εφαρμογές τηλεματικής και ψηφιακών συστημάτων μετάδοσης
- Εφαρμογές τηλεεργασίας
- Προγράμματα πολυμέσων

2.2.4. Παραδείγματα μη τεχνολογικής καινοτομίας

Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ τεχνολογικής καινοτομίας προϊόντων/διαδικασιών και της μη τεχνολογικής καινοτομίας οργάνωσης/εμπορίας. Για παράδειγμα, τα πιστοποιητικά ποιότητας (ISO, HACCP κ.λπ.) ή η εισαγωγή συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου ποιότητας είναι τεχνολογική καινοτομία μόνον όταν συνδέονται άμεσα με την εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών.

Οι οργανωτικές καινοτομίες θεωρούνται τεχνολογικές μόνο στην περίπτωση που βασίζονται σε νέες τεχνολογικές εφαρμογές και επιφέρουν μετρήσιμες αλλαγές στην απόδοση, όπως, π.χ., αύξηση στις πωλήσεις ή στην παραγωγικότητα.

Τι δεν είναι καινοτομία οποιασδήποτε μορφής

Ένα σημαντικό κριτήριο για την καινοτομία είναι να περιλαμβάνει μια ουσιαστική αλλαγή/διαφοροποίηση συγκριτικά με τα υπάρχοντα προϊόντα/υπηρεσίες, τις διαδικασίες, τις μεθόδους εμπορίας ή τις οργανωτικές δομές και πρακτικές της επιχείρησης ή του οργανισμού. Έτσι, δεν είναι καινοτομία αλλαγές οι οποίες:

α. Έχουν μικρή σημασία ή εμβέλεια, ή δεν επιφέρουν νεωτερισμό σημαντικού βαθμού όπως:

- Διακοπή χρήσης μιας διαδικασίας, μεθόδου εμπορίας ή εμπορικής εκμετάλλευσης ενός προϊόντος/υπηρεσίας
- Αλλαγές που προέρχονται από μεταβολές στις τιμές των συντελεστών παραγωγής
- Απλή αντικατάσταση προϊόντος ή διαδικασίας ή συσκευασίας
- Παραγωγή επί παραγγελία
- Εποχικές ή άλλες κυκλικές αλλαγές

β. Επιφέρουν άλλες δημιουργικές βελτιώσεις όπου ο νεωτερισμός δεν αφορά στη χρήση ή τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά απόδοσης των προϊόντων, ούτε τον τρόπο παραγωγής ή διανομής τους, αλλά την αισθητική ή άλλες υποκειμενικές ιδιότητες, όπως αλλαγές που εξαρτώνται από τη μόδα ή είναι αισθητικής φύσεως.

Ο ρόλος της καινοτομίας γίνεται ολοένα και πιο σημαντικός στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη, βασισμένη στη γνώση, οικονομία. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δυνατότητά τους να αντιμετωπίσουν τις ραγδαία μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς γρήγορα και αποτελεσματικά μέσω της εφαρμογής νέων τεχνολογιών. Η αφομοίωση και η εφαρμογή της νέας γνώσης για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών βασίζεται στην εφευρετικότητα και το επιχειρηματικό ταλέντο. Στον 21ο αιώνα, η καινοτομία θα αποτελεί την πρωταρχική κινητήρια δύναμη για μια επιτυχημένη αναπτυξιακή πολιτική.

Η καινοτομία πρέπει να προάγεται και να αναπτύσσεται σε όλων των ειδών τις επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους και τον κλάδο στον οποίο αυτές ανήκουν, και δεν αποκτάται μόνο μέσα από επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, αλλά και σε ανθρώπινο δυναμικό.

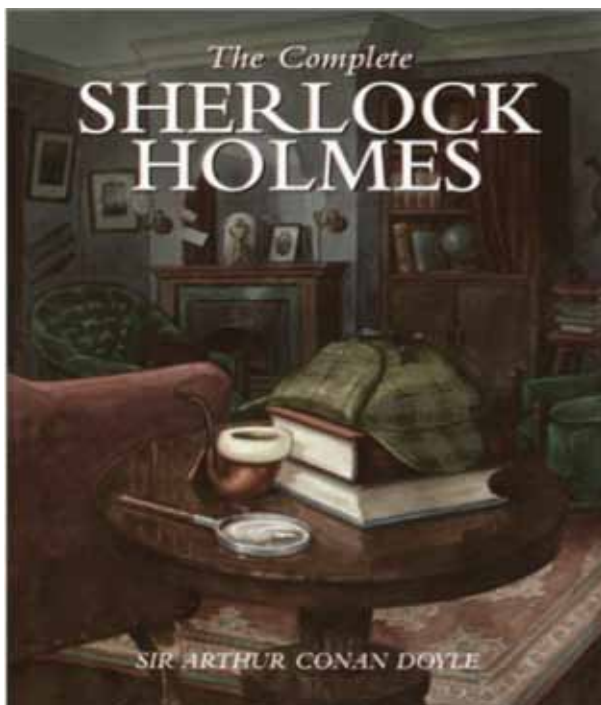
2.3. Πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία

2.3.1. Τι είναι η πνευματική ιδιοκτησία;

Πρόκειται για τα δικαιώματα που ρυθμίζουν την προστασία του δημιουργού πάνω στο έργο του. Ως «**έργο**» θεωρείται κάθε **πρωτότυπο** πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή: γραπτά ή προφορικά κείμενα, μουσικές συνθέ-

σεις με κείμενο ή χωρίς, θεατρικά έργα, χορογραφίες, οπτικοακουστικά έργα, έργα εικαστικών τεχνών (έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικά, λιθογραφίες, αρχιτεκτονικά σχέδια, φωτογραφίες, χάρτες, κ.ά.).⁹

Το δικαίωμα στην πνευματική ιδιοκτησία ενός δημιουργήματος λήγει εβδομήντα (70) χρόνια μετά τον θάνατο του δημιουργού.

Εικ. 1. Εξώφυλλο βιβλίου με ιστορίες για τον Σέρλοκ Χολμς

Ο Βρετανός Sir Arthur Conan Doyle συνέγραψε μικρές ιστορίες για τον ντετέκτιβ Σέρλοκ Χολμς. Η προστασία του πνευματικού του έργου έληξε εβδομήντα χρόνια μετά τον θάνατό του.

9. Δ. Καλλινίκου, *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2000 (³2008), σ. 15 επ.

Εικ. 2. Ένασπρη νύχτα, Vincent van Gogh

Η Ένασπρη νύχτα του Vincent van Gogh αποτελεί πίνακα ζωγραφικής, δηλαδή έργο προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας.

2.3.2. Τι είναι η βιομηχανική ιδιοκτησία;

Είναι τα δικαιώματα που προστατεύουν την ανταγωνιστική και δημιουργική ελευθερία των φυσικών και νομικών προσώπων. Δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι το εμπορικό σήμα, η ευρεσιτεχνία (πατέντα), το βιομηχανικό σχέδιο, τα υποδείγματα χρησιμότητας, οι τοπογραφίες ημιαγωγών (chips), κ.ά.¹⁰

Τα δικαιώματα ΔΙ κατοχυρώνονται στην Ελλάδα με νόμους, οδηγίες και κανονισμούς της ΕΕ, καθώς και διεθνείς συμβάσεις.

2.3.3. Ρόλος και σημασία της ΔΙ και της προστασίας της για τις μικρές επιχειρήσεις

Η τεράστια σημασία του κλάδου της ΔΙ συνίσταται στο ότι η παρεχόμενη προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού δεν αφορά μόνο στον ίδιο, αλλά και στο κοινωνικό σύνολο: συμβάλει στην προστασία των συναλλαγών και την ανάπτυξη της αγοράς.

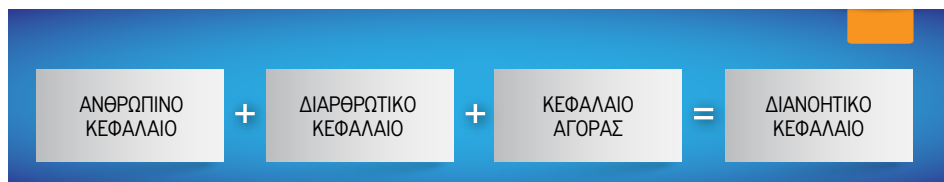
Η προστασία των δικαιωμάτων ΔΙ αποτελεί δίκαιη ανταμοιβή του ανθρώπινου μόχθου και της ανθρώπινης δημιουργικότητας και ιδιοφυΐας.

Η προστασία τεχνικών και άλλων δημιουργιών αποτελεί συγχρόνως προϋπόθεση για κάθε τεχνολογική, οικονομική και πολιτισμική πρόοδο του κοινωνικού συνόλου, όχι μόνο σε εθνικό και ευρωπαϊκό, αλλά και σε παγκόσμιο, επίπεδο.

Οι ευεργετικές συνέπειες των τεχνικών δημιουργιών αντανakλώνται στο κοινωνικό σύνολο.¹¹

Το διανοητικό κεφάλαιο μιας επιχείρησης αποτελεί ένα από τα πιο πολύτιμα στοιχεία της. Αν παραμείνει αναξιοποίητο, η επιχείρηση κινδυνεύει να απολέσει σημαντικά κέρδη, να μην αναπτυχθεί και να μην επιτύχει τους αρχικούς στόχους του επιχειρηματικού της πλάνου.

Το διανοητικό κεφάλαιο (intellectual capital) περιλαμβάνει το ανθρώπινο, το διαρθρωτικό και το κεφάλαιο της αγοράς, με βάση το όνομα και τη φήμη της επιχείρησης ή του οργανισμού:

Σχ. 1. Το διανοητικό κεφάλαιο

- Η κατοχύρωση και μετέπειτα αξιοποίηση της ΔΙ κάθε επιχείρησης έχει τεράστια σημασία για την ανάπτυξή της.
- Η κατοχύρωση και η εύστοχη αξιοποίηση αναδεικνύουν το συγκριτικό της πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που έχουν το ίδιο αντικείμενο ενασχόλησης.
- Ο κίνδυνος από τη μη αξιοποίηση περιλαμβάνει, π.χ., διαρροή διανοητικού κεφαλαίου, περιορισμό της καινοτομικής ικανότητας, υποβάθμιση σε σχέση με ανταγωνιστές, απώλεια κερδών κ.ο.κ.
- Ο ρόλος των ειδικών, όπως θα αναπτυχθεί παρακάτω, είναι πολύ σημαντικός στην εξεύρεση των «κρυμμένων» διανοητικών στοιχείων μιας επιχείρησης.

2.3.4. Κατάλογος απογραφής διανοητικού κεφαλαίου

Χρήσιμη είναι μια πρώτη απογραφή του διανοητικού κεφαλαίου της εταιρείας σας, καταγράφοντας τα πιο σημαντικά άυλα στοιχεία κάτω από καθεμία από τις τρεις κατηγορίες (ανθρώπινο κεφάλαιο, διαρθρωτικό κεφάλαιο και κεφάλαιο αγοράς) στον πίνακα που ακολουθεί.

11. Στο ίδιο, σ. 3.

Για κάθε τύπο στοιχείων (π.χ. τεχνογνωσία, αρμοδιότητες, διανοητική ιδιοκτησία, κ.λπ.) θα πρέπει να προσπαθήσετε να καθορίσετε εάν η εταιρεία σας διαθέτει τον συγκεκριμένο τύπο άυλου στοιχείου και κατόπιν να απαριθμήσετε τα στοιχεία εκείνα τα οποία αυξάνουν σημαντικά την αξία της επιχείρησής σας.¹² Συμβουλευτείτε τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1. Απογραφή διανοητικού κεφαλαίου

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Γνώση και τεχνογνωσία	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Δεξιότητες: Ικανότητες, εκπαίδευση, εμπειρία και επιμόρφωση	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Διανοητική ιδιοκτησία: Διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, σχέδια, πνευματικά δικαιώματα	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Εμπορικά μυστικά	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Άδειες και εκμισθώσεις	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Εφευρέσεις που έχουν γίνει από τον οργανισμό	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Ενδοεταιρικές βάσεις δεδομένων	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Λογισμικό που έχει αναπτυχθεί ενδοεταιρικά	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Εγχειρίδια, διαδικασίες, διεργασίες, έγγραφα σχετικά με τη δραστηριότητα της Έρευνας και της Ανάπτυξης	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Εξωτερικές εκδόσεις	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ: Συνεργασίες, συνεταιρισμοί και δίκτυα	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Κατάλογος πελατών	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Πιστοποιήσεις προϊόντος	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω
Επωνυμία και υπεραξία (Φήμη και πελατεία)	Ναι Εάν ναι, καθορίστε:	Όχι	Δεν γνωρίζω

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

3.1. Πνευματική ιδιοκτησία

Πνευματική ιδιοκτησία ή **πνευματικά δικαιώματα** ονομάζονται τα αποκλειστικά δικαιώματα των πνευματικών δημιουργών στο έργο τους. Παραχωρούνται από τον νόμο για ορισμένο χρόνο για να απαγορεύσουν σε τρίτους τη χρήση των έργων χωρίς την άδεια του δημιουργού. Το πνευματικό δικαίωμα υφίσταται σε έργα λογοτεχνίας και τέχνης, όπως βιβλία, θέατρο, ζωγραφική, γλυπτική, φωτογραφία, αρχιτεκτονική, αλλά και σε άλλες δημιουργίες, όπως λογισμικό ή βάσεις δεδομένων (databases). Περιλαμβάνει το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού δεσμού του δημιουργού του προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). Το πνευματικό δικαίωμα αποκτάται αυτοδικαίως χωρίς να απαιτείται αίτηση του δημιουργού ή καταχώριση του έργου σε κάποια υπηρεσία.

Πώς αποκτάται το πνευματικό δικαίωμα;

- Το πνευματικό δικαίωμα σε κάθε έργο αποκτάται **αυτοδικαίως**.
- Δεν χρειάζεται επίσημη αναγνώριση.
- Ισχύει έναντι κάθε τρίτου και προσδίδει στον δημιουργό αποκλειστική εξουσία πάνω του.

Τα πνευματικά δικαιώματα προσδίδουν **συγκεκριμένες εξουσίες** στον δημιουργό:

- (α) το **περιουσιακό δικαίωμα**, δηλαδή το αποκλειστικό δικαίωμα εκμετάλλευσης του πνευματικού δημιουργήματος με σκοπό την απόκομιση κέρδους, και
- (β) το **ηθικό δικαίωμα**, δηλαδή το δικαίωμα αναγνώρισης της «πατρότητας» του έργου, που προστατεύει τον προσωπικό δεσμό του δημιουργού του με αυτό.

Ειδικότερα για το περιουσιακό δικαίωμα:

Ο δημιουργός έχει την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει:

- την εγγραφή και αναπαραγωγή του έργου με κάθε μέσο,
- τη μετάφρασή του,
- τη διασκευή ή κάθε μετατροπή του,
- τη θέση του σε κυκλοφορία και την παρουσίασή του στο κοινό,
- τη δημόσια εκτέλεσή του,
- τη μετάδοσή ή αναμετάδοσή του με οποιονδήποτε τρόπο (ηλεκτρονικό ή μη).

Τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών

- Προστατεύονται ως δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον συγκεντρώνουν τις απαιτούμενες για την προστασία προϋποθέσεις.

Ειδικότερα:**Προγράμματα Η/Υ**

Ο Ν. 2121/1993 εναρμόνισε το Ελληνικό Δίκαιο με την Κοινοτική Οδηγία 250/1991 για τη νομική προστασία των προγραμμάτων Η/Υ.

Τόσο τα προγράμματα Η/Υ, όσο και το προπαρασκευαστικό υλικό τους θεωρούνται έργα λόγου.

Το πρόγραμμα Η/Υ προστατεύεται σε κάθε μορφή έκφρασής του, δηλαδή είτε όταν βρίσκεται σε κώδικα μηχανής είτε σε πηγαίο κώδικα.

Σαφής ορισμός για το τι ορίζεται ως πρόγραμμα Η/Υ δεν υφίσταται στον νόμο, προκειμένου η έννοια αυτή να διαμορφώνεται από τις εκάστοτε τεχνολογικές εξελίξεις.

Οι ιδέες και οι αρχές στις οποίες στηρίζεται το πρόγραμμα και τα επιμέρους στοιχεία του, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στα οποία στηρίζονται τα προγράμματα διασύνδεσής του, δεν προστατεύονται.

Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δεχτεί ότι στη γενική έννοια του λογισμικού περιλαμβάνονται:

- α) το πρόγραμμα Η/Υ,
- β) η περιγραφή του προγράμματος (προπαρασκευαστικό υλικό) και
- γ) το συνοδευτικό υλικό.

Η περιγραφή του προγράμματος περιλαμβάνει, σύμφωνα με τα ελληνικά δικαστήρια, το προ-στάδιο εκπονήσεώς του, μέρος και αυτό της γενικής ιδέας του λογισμικού που ορίζεται από τις πρότυπες οδηγίες ως μια πλήρης παράσταση διαδικασίας σε γλωσσική, σχηματική ή άλλη μορφή, τα στοιχεία της οποίας επαρκούν για τον καθορισμό μιας σειράς εντολών που θα απαρτίσουν το τελικό πρόγραμμα και με τη βοήθεια των οποίων μπορεί να γίνει η οριστική εκπόνησή του.

Στο συνοδευτικό υλικό, ή τεκμηρίωση εφαρμογής, ανήκουν οι οδηγίες προς τον χρήστη, σχόλια, παρατηρήσεις και σημειώσεις που εξηγούν τον χειρισμό του προγράμματος.

Χαρακτηριστικές περιπτώσεις προπαρασκευαστικού υλικού είναι ο κατάλογος εντολών και η ροή των διαγραμμάτων (flowchart).

Στο περιβάλλον του Διαδικτύου μπορούν να προστατευτούν ως προγράμματα Η/Υ:

- οι αποκαλούμενοι «φυλλομετρητές» (browsers), οι μηχανές αναζήτησης (search engines),
- το λογισμικό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail software), και
- το ειδικό λογισμικό που εκάστοτε χρησιμοποιείται για την ενεργοποίηση των υπερσυνδέσμων (hyperlinks).¹

Ο δημιουργός βάσης δεδομένων (database) απολαύει ειδικής προστασίας.

Στην ελληνική έννομη τάξη ισχύει ο ορισμός της «βάσης δεδομένων» που δίδεται στην Κοινοτική Οδηγία 96/9, η οποία ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο με τον Ν. 2819/2000.

Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, ως βάσεις δεδομένων θεωρούνται:

«συλλογές έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή με άλλο τρόπο».

Οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων υπάγονται στην ως άνω έννοια **χωρίς να απαιτείται η αποθήκευση σε κάποιον υλικό φορέα των επιμέρους στοιχείων που περιέχουν.**

Για να προστατευτεί με το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας μια βάση δεδομένων απαιτείται, σύμφωνα με τον νόμο, **η επιλογή ή η διευθέτηση του περιεχομένου της να συνιστούν πνευματικό δημιούργημα.**

- ο Δεν απαιτείται κανένα άλλο κριτήριο για την παροχή προστασίας.
- ο Η προστασία αυτή δεν εκτείνεται στο περιεχόμενο των βάσεων δεδομένων και δεν θίγει κανένα από τα δικαιώματα που υφίστανται στο περιεχόμενο αυτό.

Συνεπώς, σε μια βάση δεδομένων, η οποία εμπεριέχει άλλα προστατευόμενα με το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας έργα, π.χ. φωτογραφίες, **η προστασία της βάσης δεδομένων παραμένει ανεξάρτητη από την προστασία των φωτογραφιών.**

Τα δεδομένα των βάσεων δεν είναι απαραίτητο να είναι έργα πνευματικής ιδιοκτησίας ή να έχουν πνευματικό περιεχόμενο ή να είναι ομοειδή.

- ✓ Της ίδιας προστασίας απολαύουν, για παράδειγμα, τόσο η νομική βάση δεδομένων του Εθνικού Τυπογραφείου, η οποία περιλαμβάνει δημοσιευμένα στο ΦΕΚ νομοθετήματα, τα οποία, ως πολιτειακά κείμενα, δεν χάνουν αυτοτελώς προστασίας, όσο και η βάση δεδομένων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ή η βάση δεδομένων νομικών πληροφοριών «ΝΟΜΟΣ», που περιέχει προστατευόμενες επιστημονικές δημοσιεύσεις και δικαστικές αποφάσεις.

1. <http://web.opi.gr/xres/p/EL/web.opi.gr/portal/page/portal/opi/info/tech.html>

Σχετικά με τις βάσεις δεδομένων αναγνωρίστηκε ένα ειδικής φύσεως δικαίωμα (sui generis) στον κατασκευαστή τους (maker of databases), δηλαδή στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που λαμβάνει την πρωτοβουλία και επωμίζεται τον κίνδυνο των επενδύσεων.

Ο όρος *κατασκευαστής* της βάσης χρησιμοποιήθηκε σκόπιμα αντί του όρου *παραγωγός* (producer), για να διακριθεί από τον εργολάβο που μπορεί να την υλοποιήσει.

- ✓ Σκοπός της θέσπισης του ειδικού αυτού δικαιώματος είναι η προστασία της οικονομικής και επαγγελματικής επένδυσης του κατασκευαστή έναντι της ιδιοποίησης των αποτελεσμάτων της επένδυσης αυτής από τρίτους.

Ειδικότερα, στο Άρθρο 45Α του Ν. 2121/1993 προβλέπεται ότι:

«ο κατασκευαστής βάσης δεδομένων έχει το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή/και επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου της βάσης δεδομένων καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση».

Ο κατασκευαστής της βάσης δεδομένων δεν είναι απαραίτητο να συμπίπτει με τον δημιουργό της, χωρίς κάτι τέτοιο να αποκλείεται.

«Δημιουργός» κατά το εθνικό μας δίκαιο μπορεί να είναι μόνο φυσικό πρόσωπο, ενώ «κατασκευαστής» μπορεί να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο.

Ο δημιουργός έχει το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα που του αποδίδεται στο Άρθρο 3 του Ν. 2121/1993. Όταν δημιουργός και κατασκευαστής είναι το ίδιο πρόσωπο, τότε απολαύει σωρευτικά της διπλής προστασίας που προβλέπεται στα Άρθρα 45Α και 3 του Ν. 2121/1993.²

- Ειδικότερα, έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει ή να απαγορεύει:
 - ο την προσωρινή ή διαρκή αναπαραγωγή της,
 - ο τη μετάφραση,
 - ο τη μετατροπή της,
 - ο την οποιαδήποτε διανομή δεδομένων ή αντιγράφων της στο κοινό.

Πολυμέσα (Multimedia)

Ο ελληνικός νόμος δεν αναφέρεται ρητά στα πολυμέσα.

Η ευρεία ανάπτυξη και διαδεδομένη χρήση τους, ωστόσο, έφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της προστασίας τους βάσει του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Τα πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν ανάγονται στη δυσκολία υπαγωγής τους σε μια από τις παραδοσιακές κατηγορίες έργων του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας. Συνήθως οι επιμέρους δημιουργοί είναι εύκολο να ανιχνευθούν, και οι μεταξύ τους σχέσεις ρυθμίζονται

βάσει συμβάσεων. Όμως, το να βρεθεί το υποκείμενο των δικαιωμάτων δεν αρκεί, αν δεν μπορεί να ταυτοποιηθεί το αντικείμενο των δικαιωμάτων, ήτοι η κατηγορία του έργου επί του οποίου υφίστανται τα όποια δικαιώματα.

Η **θεωρία** κυμαίνεται ανάμεσα στον χαρακτηρισμό των πολυμέσων **είτε ως οπτικοακουστικών έργων είτε ως βάσεων δεδομένων**.

Τα πολυμέσα μπορούν να οριστούν ως «προϊόντα ή υπηρεσίες που συνδυάζουν σε έναν και μόνο φορέα, σε ψηφιακή μορφή δύο τουλάχιστον διαφορετικά είδη έργων ή δεδομένων (κείμενα, ήχους, εικόνες, κ.λπ.), ενώ ταυτόχρονα παρέχουν στον χρήστη τους τη δυνατότητα διάδρασης με το περιεχόμενό τους με τη βοήθεια ενός λογισμικού».³

Ιστοσελίδες (Websites)

Στο ίδιο πλαίσιο με τα πολυμέσα κινείται και η προστασία των ιστοσελίδων ως αυτόνομων έργων. Μια ιστοσελίδα συνήθως περιλαμβάνει και άλλα προστατευόμενα έργα, όπως: λογισμικό, εικόνες, κείμενα και ήχους.

➡ **Τα επιμέρους έργα, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου, προστατεύονται αυτοτελώς.** Π.χ. η γραφική αναπαράσταση ενός γραφίστα σε μια ιστοσελίδα προστατεύεται αυτοτελώς από την ιστοσελίδα ως αυτόνομο έργο. Αν, για παράδειγμα, αντιγραφεί η γραφική αναπαράσταση αυτή και δημοσιευθεί σε άλλον υλικό φορέα (π.χ. βιβλίο, εφημερίδα), ο δημιουργός της έχει αυτοτελές δικαίωμα προστασίας έναντι αυτού ο οποίος προσέβαλε το δικαίωμά του στο πνευματικό του δημιούργημα.

Δηλαδή ένα έργο προστατεύεται εξίσου είτε είναι ενσωματωμένο σε κάποιον υλικό φορέα (πχ. έντυπο ή cd), είτε βρίσκεται σε έναν διαδικτυακό τόπο (π.χ. μια φωτογραφία απολαύει της ίδιας προστασίας είτε είναι τυπωμένη σε μια εφημερίδα είτε παρουσιάζεται στον διαδικτυακό κόμβο μιας εφημερίδας).

Η χρήση κάθε ψηφιακού επιγραφμικού (online) έργου υπόκειται στις διατάξεις του νόμου, όπως ακριβώς και όταν διατίθεται σε οποιαδήποτε εκτός δικτύου μορφή.

Η ίδια η ιστοσελίδα αυτόνομα μπορεί να προστατευτεί ως έργο ακόμη και χωρίς να εμπίπτει σε μια από τις αναφερόμενες ενδεικτικές κατηγορίες έργων του Άρθρου 2 του Ν. 2121/1993.

Σε ορισμένες περιπτώσεις θα μπορούσε να εμπίπτει στην έννοια της βάσης δεδομένων, ενώ, εναλλακτικά, θα μπορούσαν να προστατευτούν ορισμένα μέρη της (τα οποία την απαρτίζουν) ως έργα, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου.

3. Ειρ. Σταματούδη, «Η προστασία των πολυμέσων ως λογισμικών, βάσεων δεδομένων ή οπτικοακουστικών έργων», *Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου*, Νοέμβριος 2001, σ. 785-791· <http://web.opi.gr/xres/p/EL/web.opi.gr/portal/page/portal/opi/info/tech.html>

Ιστοσελίδα και βάση δεδομένων

Ο φορέας της ιστοσελίδας, νόμιμος ιδιοκτήτης της, που συνήθως ταυτίζεται με τον καταχωρητή του οικείου ονόματος πεδίου (domain name), δεν αποκτά αυτοδικαίως κάποιο ειδικό δικαίωμα, όπως αυτό του κατασκευαστή μιας βάσης δεδομένων, παρά μόνον εάν η εν λόγω ιστοσελίδα υπαχθεί στην έννοια της βάσης δεδομένων.

Τα όποια δικαιώματά του επί των περιεχομένων της ιστοσελίδας θα πηγάζουν:

- είτε από το γεγονός ότι ο ίδιος έχει δημιουργήσει τα αυτοτελή έργα, και, συνεπώς, είναι πρωτογενώς δικαιούχος,
- είτε από τις συμβάσεις μεταβίβασης των περιουσιακών δικαιωμάτων επί των επιμέρους έργων που θα έχει συνάψει με τους αρχικούς δημιουργούς τους, οπότε θα είναι δευτερογενώς δικαιούχος.

Άλλα προστατευόμενα αγαθά της πνευματικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με τον Ν. 2121/1993

Ο Ν. 2121/1993, «Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα», προστατεύει τα πνευματικά δημιουργήματα του λόγου, της τέχνης και της επιστήμης ως άυλα αγαθά.

Η διάκριση των άυλων αγαθών από τον υλικό τους φορέα διατρέχει όλο τον συγκεκριμένο κλάδο δικαίου.⁴ Αντικείμενο δηλαδή της προστασίας είναι η μορφή και όχι η ιδέα που περιέχεται σε ένα πνευματικό δημιούργημα.

Θεμελιώδης αρχή του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι η ανεξαρτησία των δικαιωμάτων προστασίας από την αξία ή τον προορισμό του έργου. Ίδια δικαιώματα προστασίας έχουν, π.χ., ένας διάσημος συγγραφέας και ένας συγγραφέας που μόλις δημοσίευσε το πρώτο του έργο.

Παραδείγματα:

- Στο **μυθιστόρημα** του Gabriel Garcia Márquez *Εκατό χρόνια μοναξιά* δεν προστατεύεται η ιδέα της πορείας της ζωής μιας οικογένειας σε ένα χωριό της Κολομβίας, αλλά η μορφή την οποία έχει προσδώσει στο κείμενό του ο συγγραφέας. Ο μακροπερίοδος λόγος του, η διάταξη των λέξεων, οι χαρακτήρες του, όπως περιγράφονται στο πνευματικό του πόνημα. Αυτό δεν σημαίνει ότι κανένας άλλος δημιουργός δεν μπορεί να περιγράψει τη ζωή μιας οικογένειας σε ένα χωριό της Κολομβίας, αρκεί το έργο του να έχει πρωτοτυπία στη μορφή, που να προσδίδει ατομικότητα στο δημιούργημα.

4. Δ. Καλλινίκου, *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2000 (32008), σ. 19.

- Το Άρθρο 38 του Ν. 2121/1993 προστατεύει ρητά τα δικαιώματα των φωτογράφων. Η δημοσίευση **φωτογραφιών** τους σε μέσα μαζικής ενημέρωσης πραγματοποιείται με τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος του φωτογράφου στο εν λόγω μέσο μαζικής ενημέρωσης. Για τη μεταβίβαση αυτή τού καταβάλλεται η αξία του δικαιώματός του. Στην ίδια περίπτωση, δεν προστατεύεται η ιδέα της φωτογράφισης, όπως, για παράδειγμα, οι πανηγυρισμοί φιλάθλων σε πλατεία μετά τη νίκη της ομάδας τους σε τελικό κυπέλλου μπάσκετ, αλλά η συγκεκριμένη μορφή με την οποία αυτή αποτυπώθηκε στον φωτογραφικό φακό.
- Η **μετάφραση λογοτεχνικού ή θεατρικού έργου** προστατεύεται υπό τη συγκεκριμένη μορφή που της έχει προσδώσει ο μεταφραστής-δημιουργός της. Αν διαφορετικά φυσικά πρόσωπα μεταφράσουν το ίδιο λογοτεχνικό ή θεατρικό έργο, καθεμία μετάφραση προστατεύεται αυτοτελώς, ακόμη κι αν αφορά στο ίδιο έργο, αρκεί να φέρει τα στοιχεία της πρωτοτυπίας και ατομικότητας, που της προσδίδονται από τον μεταφραστή-δημιουργό. Για παράδειγμα, η μετάφραση του θεατρικού έργου του Eugene O'Neill «Το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα» από διαφορετικούς μεταφραστές προσδίδει στον καθένα τα ίδια δικαιώματα προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας.
- Το **μουσικό έργο**, δηλαδή η σειρά ήχων (μελωδία) ή σε συνδυασμό μεταξύ τους (αρμονία) και με σχέση διάρκειας (ρυθμός), όπως οι συμφωνίες, οι όπερες, τα εμβατήρια, οι μελοποιήσεις ποιημάτων, οι συνθέσεις για διάφορα όργανα και εκείνες που συνοδεύουν τραγούδια, οπτικοακουστικά έργα (soundtracks) ή διαφημιστικά μηνύματα (jingles) προστατεύονται στο πλαίσιο του Ν. 2121/1993, εφόσον πληρούν την προϋπόθεση της πρωτοτυπίας, που είναι πρωτίστως η μελωδία και δευτερευόντως η αρμονία.⁵ Για παράδειγμα, το πνευματικό δημιούργημα των «Pink Floyd» *The Wall* προστατεύεται με τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σημαντικό Στοιχείο

Δεν προστατεύονται βάσει του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας οι ιδέες, οι διαδικασίες, οι μέθοδοι λειτουργίας ή οι μαθηματικές έννοιες καθ' εαυτές.

Ορισμένα προϊόντα που δεν προστατεύονται από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας μπορούν ενδεχομένως να προστατευτούν με άλλους τρόπους, όπως, για παράδειγμα, από το δίκαιο βιομηχανικής ιδιοκτησίας ή το δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού.

5. Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χάρης Σ. Τσίγκου, *Λεξικό πνευματικής ιδιοκτησίας. Λημματογραφημένη ερμηνεία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2008, σ. 320.

Συνολική αποτίμηση της διαφοράς ανάμεσα στην πνευματική και τη βιομηχανική ιδιοκτησία

Η βασική διαφορά ανάμεσα στο δίκαιο της πνευματικής και το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας συνίσταται στο ότι:

(α) η πρώτη προστατεύει την έκφραση μιας ιδέας, εφόσον γίνεται με τρόπο αντιληπτό στις ανθρώπινες αισθήσεις,

(β) η δεύτερη προστατεύει τις εφευρέσεις, οι οποίες πρέπει να είναι νέες, να εμπεριέχουν εφευρετική δραστηριότητα, να δίνουν λύσεις σε τεχνικό πρόβλημα και να είναι επιδεκτικές βιομηχανικής εφαρμογής.⁶

3.2. Βιομηχανική ιδιοκτησία

Βιομηχανική ιδιοκτησία είναι η έννοια γένους για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που προορίζονται αποκλειστικά για οικονομική εκμετάλλευση. Τέτοια δικαιώματα είναι η ευρεσιτεχνία, το βιομηχανικό υπόδειγμα, το βιομηχανικό σχέδιο, το σήμα, οι γεωγραφικές ονομασίες προέλευσης και οι τοπογραφίες ημιαγωγών. Η βιομηχανική ιδιοκτησία διαιρείται σε δύο κλάδους.

I. Ο πρώτος κλάδος αφορά:

- στο δίκαιο των διακριτικών γνωρισμάτων, όπως το σήμα, το όνομα και η επωνυμία·
- στο δίκαιο των τεχνικών επινοήσεων, όπως η ευρεσιτεχνία και τα υποδείγματα χρησιμότητας, τα πιστοποιητικά φυτικής δημιουργίας και οι τοπογραφίες ημιαγωγών·
- στο δίκαιο των αισθητικών δημιουργιών, όπως τα βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα.

II. Ο δεύτερος κλάδος αφορά στο δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού.

- Ο αθέμιτος ανταγωνισμός είναι αναπόσπαστο συστατικό της ελεύθερης οικονομίας και μοχλός προόδου και τεχνολογικής εξέλιξης.
- Η εξασφάλιση σε όλους τους μετέχοντες στην αγορά της δυνατότητας απρόσκοπτης άσκησης της οικονομικής τους ελευθερίας είναι ο σκοπός του νομικού πλαισίου που ρυθμίζει τον αθέμιτο ανταγωνισμό.⁷

➡ Βασικά νομοθετήματα: Ν. 146/1914 «Περί αθέμιτου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Β' 16.12.1913-27.01.1914)

6. <http://web.opi.gr/xres/p/EL/web.opi.gr/portal/page/portal/opi/info/tech.html>

7. Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική ιδιοκτησία*, Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα 2011, σ. 178 επ.

3.3. Τα επιμέρους δικαιώματα του πρώτου κλάδου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας

3.3.1. Σήμα

α. Το δικαίωμα στο σήμα

Σήμα είναι κάθε σημείο που μπορεί να αναπαρασταθεί με γραφικά μέσα και είναι ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων.

Εάν είναι σημαντικό οι πελάτες μιας εταιρείας να ξεχωρίζουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες από εκείνα των ανταγωνιστών, πρέπει η πρώτη εταιρεία να προστατεύσει τα εμπορικά της σήματα.

- ο Η καταχώριση του εμπορικού σήματος δεν κοστίζει ακριβά, και μπορεί να ανανεώνεται συνεχώς.
- ο Επιπλέον, η καταχώριση του εμπορικού σήματος παρέχει τα νομικά μέσα εναντίον της κυβερνοκατάληψης (cybersquatting). Ένα καταχωρισμένο εμπορικό σήμα επιβεβαιώνει τα δικαιώματα του δικαιούχου σε ένα παρόμοιο όνομα περιοχής (domain name) στο Διαδίκτυο.
- ο Ένα επιτυχημένο εμπορικό σήμα μπορεί να μετατραπεί σε πηγή εισοδήματος μέσα από την εκχώρηση άδειας ή την εκμίσθωση.
- ο Ένα καταχωρισμένο εμπορικό σήμα που χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με ένα προϊόν που προστατεύεται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή ένα καταχωρισμένο βιομηχανικό σχέδιο μπορεί να έχει μεγάλη αξία για μια επιχείρηση, όσον αφορά την υπεραξία και την επωνυμία, από τη στιγμή που λήξει το εν λόγω δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή η καταχώριση του βιομηχανικού σχεδίου της.⁸

Σημαντικό στοιχείο

Το εμπορικό σήμα δεν είναι μια ακριβή προστασία, και διατηρεί το κεφάλαιο των προϊόντων και των υπηρεσιών μιας επιχείρησης.

➡ Η βασική λειτουργία του είναι δηλαδή **διακριτική**.

Είναι απόλυτο περιουσιακό δικαίωμα σε άυλο αγαθό.

Εικ. 3. Το σήμα της Apple

8. LIIP, Διανοητική ιδιοκτησία. Οδηγός καλής πρακτικής, στο http://www.liip.org/pdfs/GPG_GR.pdf, σ. 16.

Το σήμα της Apple για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές τύπου Macintosh, που κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά στην αγορά στα τέλη της δεκαετίας του 1980.

Σημαντικό στοιχείο

Ο δικαιούχος έχει το δικαίωμα **να ασκεί αυτός αποκλειστικά τις επιμέρους εξουσίες που απορρέουν από αυτό.**

Τέτοιες είναι ενδεικτικά:

- ο το δικαίωμα τοποθέτησης του σήματος σε προϊόντα που προορίζεται να διακρίνει,
- ο σε χαρτιά αλληλογραφίας,
- ο σε αγγελίες, διαφημίσεις,
- ο κάθε έντυπο υλικό,
- ο το δικαίωμα χρήσης σε ηλεκτρονικά και οπτικοακουστικά μέσα, και ιδίως στην τηλεόραση και το Διαδίκτυο.

Σήμα μπορούν να αποτελέσουν:

- ο λέξεις,
- ο ονόματα φυσικών ή νομικών προσώπων,
- ο ψευδώνυμα,
- ο απεικονίσεις,
- ο σχέδια,
- ο γράμματα,
- ο αριθμοί,
- ο ήχοι και μουσικές φράσεις

Στα εθνικά και διεθνή νομοθετήματα για το σήμα ρυθμίζονται αναλυτικά οι περιπτώσεις κατά τις οποίες συγκεκριμένα στοιχεία **δεν μπορούν να προσδώσουν σε ένα σήμα διακριτική ικανότητα.**

Στις περιπτώσεις αυτές ο δικαιούχος τους **δεν μπορεί να απολαύει της σχετικής νομικής προστασίας διά μέσου της κατοχύρωσης**, όπως αυτή θα περιγραφεί αναλυτικά πιο κάτω.

β. Το κοινοτικό σήμα

Έχει υπερεθνικό χαρακτήρα και ισχύει σε επίπεδο ΕΕ.

Απολαύει ενιαίας προστασίας σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Συνυπάρχει δε παράλληλα με τα εθνικά δικαιώματα στο σήμα.

Για την απόκτηση του κοινοτικού σήματος, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλλουν αίτηση ηλεκτρονικά στο Γραφείο για την Εναρμόνιση της Εσωτερικής Αγοράς (Office for Harmonization in the Internal Market) που εδρεύει στο Αλικάντε της Ισπανίας (<http://oami.europa.eu>).

γ. Το διεθνές σήμα

Έχει ισχύ σε πολλές χώρες του κόσμου, και η αίτηση κατάθεσης γίνεται στον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO, www.wipo.org).

3.3.2. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας

Προστατεύει τις εφευρέσεις, δηλαδή τα τεχνικά επινοήματα που πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου. Η διάρκεια προστασίας του είναι είκοσι (20) χρόνια.

Εικ. 4. Google Glass

Ως την καλύτερη εφεύρεση του 2012 χαρακτηρίζει το περιοδικό Time το Google Glass.⁹ Μοιάζει με ένα κανονικό ζευγάρι γυαλιά. Αντί για φακούς διαθέτει μια διάφανη οθόνη, τοποθετημένη στη θέση του δεξιού ματιού. Με αυτήν οι χρήστες, κουνώντας το κεφάλι ή το μάτι τους, μπορούν να χρησιμοποιούν το Google Glass σαν ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Ποιες είναι οι απαιτήσεις για την κατοχύρωση μιας εφεύρεσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;

Οι ευρεσιτεχνίες αφορούν στα λειτουργικά και τεχνικά χαρακτηριστικά των προϊόντων, των διαδικασιών και των χρήσεων.

Οι προϋποθέσεις για την κατοχύρωση με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι οι εξής:

- ✓ Η εφεύρεσή σας πρέπει να είναι επιδεκτική κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
- ✓ Κάποιες περιπτώσεις εξαιρούνται από τη δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Οι νόμοι περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ακολουθούν τη Σύμβαση για το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (EPC).

9. http://www.obl.gr/OBI/Portals/O/ImagesAndFiles/Files/Legislation/Nom_Keimena_GR_9_2012.pdf

Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, διπλώματα ευρεσιτεχνίας χορηγούνται για επινοήματα νέα που εμπεριέχουν εφευρετική δραστηριότητα και είναι επιδεκτικά βιομηχανικής εφαρμογής. Συγκεκριμένα,

- ▮ Δεν θεωρούνται εφευρέσεις κατά την έννοια της παραγράφου 1 του Ν. 1733/1987:
 - α. Οι ανακαλύψεις, οι επιστημονικές θεωρίες και οι μαθηματικές μέθοδοι,
 - β. οι αισθητικές δημιουργίες,
 - γ. τα σχέδια, οι κανόνες και οι μέθοδοι για την άσκηση πνευματικών δραστηριοτήτων, για παιχνίδια και για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς και τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών,
 - δ. η παρουσίαση πληροφοριών.
- ▮ Δεν θεωρούνται εφευρέσεις επιδεκτικές βιομηχανικής εφαρμογής κατά την έννοια της παραγράφου 5 του Ν. 1733/1987:
 - α. Οι μέθοδοι χειρουργικής και θεραπευτικής αγωγής του ανθρώπινου σώματος ή του σώματος ζώων,
 - β. οι διαγνωστικές μέθοδοι που εφαρμόζονται στο ανθρώπινο σώμα ή στο σώμα των ζώων.
- ▮ Οι εξαιρέσεις της παραγράφου 6 του Ν. 1733/1987 δεν ισχύουν για προϊόντα, και ιδίως για ουσίες ή συνθέσεις, που χρησιμοποιούνται κατά την εφαρμογή των παραπάνω μεθόδων.
- ▮ Δεν χορηγούνται διπλώματα ευρεσιτεχνίας στις εξής περιπτώσεις:
 - α. Για εφευρέσεις των οποίων η δημοσίευση ή η εφαρμογή αντίκειται στη δημόσια τάξη ή στα χρηστά ήθη,
 - β. για ποικιλίες φυτών ή είδη ζώων ή βιολογικές μεθόδους παραγωγής φυτών ή ζώων, εκτός από μικροβιολογικές μεθόδους και προϊόντα που παράγονται με αυτές τις μεθόδους.¹⁰

α. Η ευρεσιτεχνία πρέπει να είναι νέα:

Οι **λεπτομέρειες** του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η εφεύρεση δεν έχουν αποκαλυφθεί.

β. Η ευρεσιτεχνία πρέπει να περιλαμβάνει ένα εφευρετικό βήμα:

Δηλαδή η λύση την οποία δίνει η εφεύρεση σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα δεν είναι εμφανής σε ένα άτομο με μέτρια γνώση του τεχνικού τομέα.

γ. Η εφεύρεση πρέπει να επιδέχεται βιομηχανικής εφαρμογής:

Δεν μπορεί να είναι απλώς θεωρητική, αλλά να υπάρχει η δυνατότητα εφαρμογής της για πρακτικούς σκοπούς.

Τέλος, δεν πρέπει να είναι αντίθετη στη δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη.

Σημαντικό στοιχείο

Μια αίτηση μπορεί να μη γίνει δεκτή, ως μη καινοτόμα, εάν:

Ήδη έχει επινοηθεί ένα πανομοιότυπο προϊόν, διαδικασία ή χρήση.

Οι λεπτομέρειες της εφεύρεσης έχουν γνωστοποιηθεί στο ευρύ κοινό με γραπτό ή προφορικό τρόπο, ή η εφεύρεση έχει χρησιμοποιηθεί σε δημόσιο μέρος, όπου έχουν δει πολλά άτομα τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί.

Η γνώση λεπτομερειών από άμεσους συνεργάτες του εφευρέτη σε μια επιχείρηση και η σχετική συζήτηση για την εφεύρεση είναι κατά κανόνα εμπιστευτικής φύσεως. Η σύνταξη και υπογραφή ενός συμφωνητικού εμπιστευτικότητας ανάμεσα στον εφευρέτη και τον άμεσο επαγγελματικό του κύκλο, εντός της επιχείρησής του, είναι καλή πρακτική, διότι τον κατοχυρώνει σε περίπτωση που η ιδέα του κλαπεί από κάποιον άλλο, ο οποίος γνωρίζει πληροφορίες, κατά τον παραπάνω τρόπο.¹¹

Είδη ευρεσιτεχνιών

✓ Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (ΔΕ) είναι τίτλος προστασίας με ισχύ 20 χρόνων, που χορηγείται στον δικαιούχο για επινοήματα νέα, με εφευρετική δραστηριότητα και επιδεκτικά βιομηχανικής εφαρμογής. Μία εφεύρεση κρίνεται νέα αν δεν ανήκει στη στάθμη της τεχνικής και εμπεριέχει εφευρετική δραστηριότητα – αν δηλαδή, κατά την κρίση ειδικού, δεν προκύπτει με προφανή τρόπο από την υπάρχουσα στάθμη της τεχνικής. Επιδεκτική βιομηχανικής εφαρμογής είναι εφόσον μπορεί να παραχθεί και να χρησιμοποιηθεί σε οποιονδήποτε τομέα παραγωγικής δραστηριότητας.¹²

✓ Πιστοποιητικό υποδείγματος χρησιμότητας

Το πιστοποιητικό υποδείγματος χρησιμότητας (ΠΥΧ) είναι τίτλος προστασίας με ισχύ 7 ετών, που χορηγείται στον δικαιούχο για τρισδιάστατα αντικείμενα, με καθορισμένο σχήμα και μορφή, που δίνουν λύση σε τεχνικό πρόβλημα και διαθέτουν τα χαρακτηριστικά του «νέου» και βιομηχανικά εφαρμόσιμου.¹³

✓ Συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας και φαρμακευτικά προϊόντα και φυτοπροστατευτικά προϊόντα

Επιτρέπουν την επέκταση της διάρκειας του αποκλειστικού δικαιώματος ευρεσιτεχνίας (αποκλειστικά για το προϊόν που προστατεύεται από το κύριο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το οποίο καλύπτει η άδεια κυκλοφορίας του προϊόντος στην αγορά ως φαρμάκου), για το μέγιστο διάστημα των 5 ετών, κατόπιν της λήξης του βασικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

11. LIP, ό.π., σ. 9.

12. <http://www.obi.gr/obi/?tabid=158>

13. <http://www.obi.gr/obi/?tabid=159>

✓ Πιστοποιητικά καταχώρισης για τοπογραφίες ημιαγωγών

α. Ως «προϊόν ημιαγωγών» θεωρείται η τελική ή ενδιάμεση μορφή κάθε προϊόντος το οποίο: i) αποτελείται από σώμα υλικού που περιλαμβάνει ένα στρώμα ημιαγωγού υλικού, και ii) έχει ένα ή περισσότερα στρώματα αποτελούμενα από αγωγό, μονωτικό ή ημιαγωγό υλικό, και διευθετημένα σύμφωνα με προκαθορισμένη τρισδιάστατη διάταξη, και iii) προορισμό έχει να εκτελεί ηλεκτρονικές λειτουργίες, είτε αποκλειστικά, είτε μαζί με άλλες λειτουργίες.¹⁴

3.3.3. Εφεύρεση

Εφεύρεση είναι η τεκμηριωμένη και πρακτικά εφαρμόσιμη υπόδειξη (διδασκαλία, κανόνας) τρόπου επίλυσης άλυτου μέχρι σήμερα τεχνικού προβλήματος ή υπόδειξη επίλυσής του κατά τρόπο άγνωστο μέχρι σήμερα με την εφαρμογή των φυσικών νόμων.¹⁵

Οι εφευρέσεις εργαζομένων διακρίνονται στις εξής κατηγορίες: υπηρεσιακή, εξαρτημένη, ελεύθερη:

(α) Υπηρεσιακή εφεύρεση: είναι το προϊόν συμβατικής σχέσης εργαζομένου με εργοδότη για την ανάπτυξη εφευρετικής δράσης, και το δικαίωμα ανήκει στον εργοδότη. Στην περίπτωση πραγματοποίησης υπηρεσιακής εφεύρεσης ο δημιουργός δικαιούται πρόσθετη εύλογη αμοιβή αν η εφεύρεση είναι ιδιαίτερα επωφελής για τον εργοδότη, και τα δικαιώματα της εφεύρεσης ανήκουν εξ ολοκλήρου στον εργοδότη.

(β) Εξαρτημένη εφεύρεση: είναι η εφεύρεση που πραγματοποιείται από τον εργαζόμενο με τη χρήση υλικών, μέσων ή πληροφοριών της επιχείρησης στην οποία εργάζεται. Η εξαρτημένη εφεύρεση ανήκει κατά 40% στον εργοδότη και κατά 60% στον εργαζόμενο. Ο εργοδότης δικαιούται να εκμεταλλευτεί την εξαρτημένη εφεύρεση κατά προτεραιότητα έναντι αμοιβής προς τον εφευρέτη, ανάλογης προς την οικονομική αξία της εφεύρεσης και τα κέρδη που αυτή αποφέρει. Ο εφευρέτης εξαρτημένης εφεύρεσης γνωστοποιεί, αμελλητί, εγγράφως στον εργοδότη την πραγματοποίηση της εφεύρεσης και παρέχει τα αναγκαία στοιχεία για την υποβολή από κοινού αίτησης χορήγησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Αν ο εργοδότης δεν δηλώσει εγγράφως στον εργαζόμενο μέσα σε τέσσερις μήνες από την παραπάνω γνωστοποίηση ότι ενδιαφέρεται να συνυποβάλει την αίτηση, αυτή υποβάλλεται μόνον από τον εργαζόμενο, οπότε η εφεύρεση ανήκει εξ ολοκλήρου στον εργαζόμενο.

(γ) Ελεύθερη εφεύρεση: είναι η εφεύρεση που πραγματοποιείται από εργαζόμενο και ανήκει εξ ολοκλήρου σε αυτόν, επειδή δεν εμπίπτει στις ως άνω κατηγορίες (Άρθρο 6, §6, Ν. 1733/1987).

14. <http://www.obl.gr>

15. Ν. Ρόκας, ό.π., σ. 25 επ.

3.3.4. Το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, όπως ισχύει μέχρι σήμερα

- Χορηγείται για εφευρέσεις νέες, που εμπεριέχουν εφευρετική δραστηριότητα και έχουν βιομηχανική εφαρμογή.
- Δεν αποτελεί ενιαίο ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αλλά μια δέσμη εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που δημιουργούνται με μία (μοναδική) δήλωση ευρεσιτεχνίας.
- Η χορήγησή του δεν θίγει την προστασία του εθνικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- Η εδαφική ισχύς του περιορίζεται στις χώρες για τις οποίες ζητείται από τον καταθέτη να χορηγηθεί το δίπλωμα.
- Η προστασία του παρέχεται με βάση τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας της χώρας-μέλους.

3.3.5. Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Συνθήκη Συνεργασίας σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (PCT) είναι μια παγκόσμια συμφωνία για την απλοποίηση της υποβολής και της επεξεργασίας των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Περίπου 115 χώρες, συμπεριλαμβανομένων των πλέον βιομηχανικών χωρών, αποτελούν μέρη της συνθήκης. Μέσω μίας διεθνούς αίτησης μπορείτε να υποβάλετε αίτηση για ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε όλες τις χώρες-μέλη της Συνθήκης.

Εάν είστε κάτοχος ενός εμπορικού σήματος και επιθυμείτε να εξετάσετε το ενδεχόμενο απόκτησης προστασίας εμπορικού σήματος σε διεθνές επίπεδο, το σύστημα διεθνούς καταχώρισης εμπορικών σημάτων της Μαδρίτης σας δίνει τη δυνατότητα να προστατεύσετε το εμπορικό σας σήμα σε έναν αριθμό χωρών υποβάλλοντας απλώς μια αίτηση σε ένα μόνο Γραφείο, σε μία γλώσσα, με ένα σύνολο τελών σε ένα νόμισμα (ελβετικά φράγκα).

Μια διεθνής καταχώριση έχει τα ίδια αποτελέσματα με την αίτηση για καταχώριση εμπορικού σήματος που γίνεται ξεχωριστά σε καθεμία από τις χώρες που καθορίζονται από τον αιτούντα. Για να υποβάλετε αίτηση για καταχώριση ενός διεθνούς εμπορικού σήματος είναι απαραίτητο να είστε ο κάτοχος ή να έχετε συμπληρώσει μια αίτηση για ένα πανομοιότυπο εθνικό εμπορικό σήμα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Σύστημα της Μαδρίτης, επισκεφθείτε τον δικτυακό τόπο του WIPO (<http://www.wipo.int>).¹⁶

Σημαντικό στοιχείο

Το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, η διαδικασία κατοχύρωσής του και το εύρος της προστασίας του αναμένεται να τροποποιηθεί με νέα νομοθετήματα της ΕΕ.

16. LIIP, ό.π., σ. 24.

- Εντός του 2014 αναμένεται να ολοκληρωθεί το νομικό πλαίσιο και να θα τεθεί σε εφαρμογή η European Unitary Patent.¹⁷
- Η Ελλάδα περιλαμβάνεται στα κράτη-μέλη που υιοθετούν το νέο νομοθετικό καθεστώς,¹⁸ με τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:
 - (α) δυνατότητα κατοχύρωσης ενός και μοναδικού ενιαίου δικαιώματος ευρεσιτεχνίας, που με μία μόνο διαδικασία κατάθεσης θα προσδίδει προστασία στον δημιουργό στα περισσότερα κράτη-μέλη της, σε αντίθεση με την αποκλειστική εθνική προστασία ή την προστασία σε συγκεκριμένα κράτη-μέλη·
 - (β) δραστική μείωση των εξόδων κατοχύρωσης ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας·
 - (γ) ίδρυση Ειδικού Δικαστηρίου¹⁹ για την επίλυση διαφορών που θα απορρέουν από την κατοχύρωση ενιαίων ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

3.3.6. Υποδείγματα χρησιμότητας

Τα Πιστοποιητικά Υποδείγματος Χρησιμότητας (ΠΥΧ) παρέχουν στον εφευρέτη το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης της συγκεκριμένης εφεύρεσης. Έτσι ο κάτοχος έχει το δικαίωμα να αποτρέψει τρίτους από την εμπορική χρήση της προστατευμένης εφεύρεσης, χωρίς την εξουσιοδότησή του, για μια περιορισμένη χρονική περίοδο.²⁰ Συγκεκριμένα, ένα υπόδειγμα χρησιμότητας:

- Είναι δικαίωμα χρονικά περιορισμένης διάρκειας (7 έτη).
- Αποσκοπεί στην προστασία των «μικρών εφευρέσεων», για τις οποίες δεν απαιτούνται οι αυξημένες προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- Προϋπόθεση για τη χορήγηση υποδείγματος χρησιμότητας είναι ότι η εφευρετική ιδέα για την επίλυση τεχνικού προβλήματος πρέπει να μπορεί να εμφανιστεί σε υλική μορφή, με καθορισμένο σχήμα.

3.3.7. Συμβάσεις μεταφοράς τεχνολογίας

Η μεταφορά τεχνολογίας, δηλαδή η μεταβίβαση ή παραχώρηση χρήσης ενός συνόλου πληροφοριών που χρησιμεύουν στην υλοποίηση μιας πρακτικής εφαρμογής με σκοπό την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, είναι πολύ σημαντική σε μια ελεύθερη από περιορισμούς οικονομία.

17. <http://www.epo.org/law-practice/unitary/unitary-patent.html>

18. Κανονισμός (ΕΕ) 1257/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2012, «για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών», <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:361:0001:0008:EL:PDF>

19. <http://www.epo.org/law-practice/unitary/patent-court.html>

20. ΛΙΠ, ό.π., σ. 9.

Στο Άρθρο 21 του Ν. 2121/1993 ορίζεται ότι με τη σύμβαση μεταφοράς τεχνολογίας ο δότης τεχνολογίας υποχρεούται να παρέχει στον δέκτη τεχνολογία και ο δέκτης να καταβάλει το συμφωνημένο τίμημα. Ως παροχή τεχνολογίας για την εφαρμογή του άρθρου αυτού νοούνται ιδίως τα εξής:

- α. Η άδεια εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και πιστοποιητικών υποδείγματος χρησιμότητας.
- β. Η μεταβίβαση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και πιστοποιητικών υποδείγματος χρησιμότητας.
- γ. Η παροχή τεχνικών κατασκευαστικών οδηγιών, σχεδίων ή υπηρεσιών.
- δ. Η παροχή υπηρεσιών οργάνωσης και διοίκησης, καθώς και εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών ή υπηρεσιών παρακολούθησης και ελέγχου.
- ε. Η ανακοίνωση βιομηχανικών απορρήτων με σχέδια, διαγράμματα, υποδείγματα, πρότυπα, οδηγίες, αναλογίες, συνθήκες, διαδικασίες, προδιαγραφές και τρόπους παραγωγής προϊόντων που αναφέρονται στην παραγωγική εκμετάλλευση. Τέτοια βιομηχανικά απόρρητα αποτελούν κυρίως οι τεχνικές πληροφορίες, στοιχεία ή γνώσεις που αφορούν σε μεθόδους, εμπειρίες ή δεξιότητες, που έχουν πρακτική εφαρμογή ιδιαίτερα στην παραγωγή αγαθών και παροχή υπηρεσιών, εφόσον δεν έχουν γίνει ευρύτερα γνωστά.
- στ. Η από κοινού έρευνα ή ανάπτυξη νέας τεχνολογίας, επιδεικτικών ή πειραματικών προγραμμάτων ή έργων.
- ζ. Η παροχή τεχνικής βοήθειας με τη μορφή ενημέρωσης, καθοδήγησης και κατάρτισης προσωπικού.
 - ▮ Έχουν ως περιεχόμενο τη μετάδοση των επιχειρηματικών και τεχνικών κανόνων ή έργων που καλύπτουν κάθε τεχνολογικό τομέα και θεωρούνται ως πληροφορίες που ανήκουν στον φορέα τους.
 - ▮ Περιλαμβάνουν μεθόδους ή τεχνικές, με τη βοήθεια των οποίων ενεργοποιούνται, διαμορφώνονται και μετασχηματίζονται πρώτες ύλες, εργασία, επενδύσεις, πηγές ενέργειας, καθώς και μανάτζμεντ και μάρκετινγκ προϊόντων ή υπηρεσιών.

Συμβάσεις μεταφοράς τεχνολογίας μπορούν να γίνουν στις ακόλουθες δύο περιπτώσεις:

- (α) Ύπαρξη εφεύρεσης και των αντίστοιχων τίτλων προστασίας τους (δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή αντίστοιχος τίτλος, δικαίωμα δημιουργού) πριν από τη σύναψη της σύμβασης μεταφοράς τεχνολογίας.
- (β) Ύπαρξη εφεύρεσης χωρίς τους αντίστοιχους τίτλους προστασίας, αλλά έχοντας ήδη κατατεθεί αίτηση για την έκδοσή τους, παράλληλα με τη διαδικασία σύναψης της σύμβασης μεταφοράς τεχνολογίας.

Παραδείγματα συμβάσεων μεταφοράς τεχνολογίας:²¹

- ιδιωτικό συμφωνητικό μεταβίβασης διπλώματος ευρεσιτεχνίας,
- ιδιωτικό συμφωνητικό μεταβίβασης πιστοποιητικού υποδείγματος χρησιμότητας, ιδιωτικό συμφωνητικό μεταβίβασης τεχνογνωσίας (know-how),
- ιδιωτικό συμφωνητικό παραχώρησης απλής άδειας εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας,
- ιδιωτικό συμφωνητικό παραχώρησης απλής άδειας εκμετάλλευσης πιστοποιητικού υποδείγματος χρησιμότητας,
- ιδιωτικό συμφωνητικό υποπαραχώρησης αποκλειστικής άδειας εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας,
- ιδιωτικό συμφωνητικό παραχώρησης αποκλειστικής άδειας εκμετάλλευσης τεχνογνωσίας (know-how),
- ιδιωτικό συμφωνητικό παραχώρησης απλής μεικτής άδειας εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας και τεχνογνωσίας (know-how),
- ιδιωτικό συμφωνητικό παραχώρησης απλής άδειας εκμετάλλευσης βιομηχανικού σχεδίου ή υποδείγματος,
- ιδιωτικό συμφωνητικό επιλογής και εκπαίδευσης προσωπικού σε εκμετάλλευση διπλώματος ευρεσιτεχνίας,
- ιδιωτικό συμφωνητικό εκπαίδευσης και κατάρτισης προσωπικού σε εκμετάλλευση τεχνογνωσίας (know-how).

Οι συμβάσεις μεταφοράς τεχνολογίας πρέπει να κατατίθενται στον ΟΒΙ εντός ενός μηνός από τη σύνταξή τους.

3.3.8. Βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα

Σχέδιο ή υπόδειγμα είναι η εξωτερικά ορατή εικόνα του συνόλου ή μέρους ενός βιομηχανικού ή βιοτεχνικού προϊόντος, που προκύπτει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έχει, ιδίως τη γραμμή, το περίγραμμα, το χρώμα, το σχήμα, τη μορφή ή/και τα υλικά του ίδιου του προϊόντος ή/και της διακόσμησής του.

- Για να προστατευτούν πρέπει να είναι νέα και να έχουν ατομικό χαρακτήρα. Η διάρκεια προστασίας τους είναι 5 έτη, με δυνατότητα ανανέωσης ανά πενταετία και συνολικά μέχρι 25 έτη κατά ανώτατο όριο από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης.
- Μπορεί να καταχωρισθεί βιομηχανικό σχέδιο ή υπόδειγμα και για ολόκληρη την ΕΕ (κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα).²²

21. ΟΒΙ, *Οδηγός καλής πρακτικής για τη μεταφορά τεχνολογίας*, Αθήνα, Δεκέμβριος 2005, σ. 437 επ., http://www.obi.gr/obi/Portals/0/ImagesAndFiles/Files/odhgkos_kalhs_praktikhs.pdf

22. http://europa.eu/youreurope/business/competing-through-innovation/protecting-intellectual-property/Index_el.htm

Εικ. 5. Άρνη Στάθης, 1ο Βραβείο Athens Bench Mark

Παράδειγμα βιομηχανικού σχεδίου

Το 2010 ο Δήμος Αθηναίων διοργάνωσε το διεθνή διαγωνισμό βιομηχανικού σχεδίου «Athens Bench Mark». Οι συμμετασχόντες σχεδίασαν παγκάκια για την πόλη της Αθήνας. Το σχέδιο της φωτογραφίας ανήκει στον πρώτο νικητή του διαγωνισμού, σχεδιαστή Άρη Στάθη.²³

3.3.9. Γεωγραφικές ενδείξεις

Εικ. 6. Σήμα γεωγραφικής ένδειξης

23. <http://architetturaedisegno.blogspot.gr/2010/07/athens-bench-mark.html>

Προϊόν που φέρει το λογότυπο ΠΓΕ έχει ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό ή φήμη που το συνδέει με μια συγκεκριμένη περιοχή, και τουλάχιστον ένα στάδιο της παραγωγής του διεξάγεται στην περιοχή αυτή. Παράδειγμα, το ούζο Μυτιλήνης.

- ▮ Τα προϊόντα με γεωγραφικές ενδείξεις έχουν ορισμένα χαρακτηριστικά που συνδέονται με τον τόπο προέλευσής τους και συνήθως υποδηλώνουν υψηλή ποιότητα. Έτσι, αποκτούν και ιδιαίτερη οικονομική αξία.
- ▮ Στην ελληνική έννομη τάξη προστατεύονται με βάση τις διατάξεις του αθέμιτου ανταγωνισμού και κυρίως βάσει του πλαισίου που έχει τεθεί με την κοινοτική νομοθεσία.
- ▮ Για τις γεωγραφικές ενδείξεις δεν χορηγούνται πιστοποιητικά.

3.3.10. Άδειες Creative Commons

Εικ. 7. Το σήμα Creative Commons

Το σήμα της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης που ασχολείται με την επέκταση του εύρους των πνευματικών έργων που είναι διαθέσιμα για να βασιστούν σε αυτά και άλλα έργα και να μοιραστούν νόμιμα.

- ▮ Επιτρέπουν στους κατόχους πνευματικών δικαιωμάτων να χορηγήσουν δικαιώματά τους στο κοινό, διατηρώντας ταυτόχρονα ορισμένα από αυτά. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω διαφόρων συνδυασμών χορήγησης αδειών και συμβάσεων.²⁴
- ▮ Υπάρχουν διάφορα είδη αδειών χορήγησης ελεύθερου περιεχομένου. Πρόκειται για έναν απλό τρόπο παραχώρησης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από τους δημιουργούς σε τρίτους, ο οποίος στοχεύει στην αύξηση της δημιουργικότητας μέσω της διευκόλυνσης της χρήσης υπαρχόντων έργων.
- ▮ Τα πνευματικά έργα που προστατεύονται με βάση τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον υπαχθούν με αίτηση του δημιουργού τους στο καθεστώς των Creative Commons, μπορούν να παρέχουν τις εξής χρήσεις για όποιον τρίτο επιθυμεί να τα εκμεταλλευτεί:
 - (α) ελεύθερη χρήση (π.χ. ανάγνωση),
 - (β) χρήση που υφίσταται ρυθμίσεις (π.χ. η αναδημοσίευση ενός βιβλίου),
 - (γ) εύλογες χρήσεις (π.χ. η αντιγραφή λέξεων από ένα βιβλίο για την παρουσίασή του).

- ➡ Η πρόθεση είναι να αποφευχθούν τα προβλήματα τα οποία οι τρέχοντες περί πνευματικής ιδιοκτησίας νόμοι δημιουργούν για τη διανομή των πληροφοριών. Το εγχείρημα παρέχει διάφορες ελεύθερες άδειες οι ιδιοκτήτες πνευματικών δικαιωμάτων των οποίων μπορούν να χρησιμοποιήσουν κατά τη δημοσίευση των έργων τους στο Διαδίκτυο.
- ➡ Η απονομή άδειας CC γίνεται από τον δημιουργό δωρεάν μέσω του Διαδικτύου και συνοδεύεται από ορισμένο εικονίδιο. Ο δημιουργός μπορεί να αξιώσει ή όχι την καταβολή αμοιβής για την παραχώρηση της άδειας.
- ➡ Οι άδειες CC δεν στερούν από τον δημιουργό τις περιουσιακές και ηθικές εξουσίες επί του έργου, ούτε αλλοιώνουν το εθνικό δίκαιο.²⁵

Χαρακτηριστικά και όροι των αδειών Creative Commons:

Στην απόφαση για την επιλογή της κατάλληλης άδειας χρήσης λαμβάνονται υπόψη τρία βασικά ερωτήματα:

- Απαιτείται η αναφορά του δημιουργού;
- Επιτρέπεται η εμπορική χρήση;
- Επιτρέπεται η τροποποίηση του έργου; Εάν ναι, ο χρήστης θα πρέπει να χρησιμοποιήσει την άδεια χρήσης ή μπορεί να επιλέξει άλλη;

Τα ερωτήματα αυτά αντιστοιχούν στην υιοθέτηση ή όχι τεσσάρων βασικών όρων στην επιλεγμένη άδεια:²⁶

Πίνακας 2. Όροι αδειών Creative Commons

Εικονίδιο	Συντόμευση	Όρος (αγγλικά)	Όρος (ελληνικά)	Ορισμός
	by	Attribution	Αναφορά	Απαιτείται αναφορά του δημιουργού ή του χορηγού της άδειας
	nc	Non Commercial	Μη εμπορική χρήση	Δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το έργο για εμπορικούς σκοπούς
	nd	No Derivative Works	Όχι παράγωγα έργα	Δεν επιτρέπεται για το έργο να αλλοιωθεί, να τροποποιηθεί, ή να δημιουργηθεί κάτι νέο βασισμένο στο έργο
	sa	Share Alike	Παρόμοια διανομή	Εάν το έργο αλλοιωθεί, τροποποιηθεί, ή δημιουργηθεί κάτι νέο βασισμένο στο έργο, το έργο που θα προκύψει θα μπορεί να διανεμηθεί μόνο με την ίδια ή παρόμοια άδεια

25. Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χάρης Σ. Τσίγκου, *Λεξικό πνευματικής ιδιοκτησίας. Λημματογραφημένη ερμηνεία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2008, σ. 91 επ.

26. http://el.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Χρησιμοποιούμενες άδειες

Πίνακας 3. Χρησιμοποιούμενες άδειες Creative Commons

Εικονίδια	Συντόμευση	Έννοια	Κείμενο άδειας
	by	Αναφορά	Έκδοση 3.0
	by-sa	Αναφορά - παρόμοια διανομή	Έκδοση 3.0
	by-nd	Αναφορά - όχι παράγωγα έργα	Έκδοση 3.0
	by-nc	Αναφορά - μη εμπορική χρήση	Έκδοση 3.0
	by-nc-sa	Αναφορά - μη εμπορική χρήση - παρόμοια διανομή	Έκδοση 3.0
	by-nc-nd	Αναφορά - μη εμπορική χρήση - όχι παράγωγα έργα	Έκδοση 3.0

Η μείξη αυτών των όρων παράγει δεκαπέντε πιθανούς συνδυασμούς, από τους οποίους οι συνθεότερα χρησιμοποιούμενοι είναι οι έξι του Πίνακα 3.²⁷

3.3.11. Ο κύκλος δημιουργίας - προστασίας - παραγωγής

Κάθε επιχείρηση, για να είναι ανταγωνιστική, πρέπει πάντα να στοχεύει στη δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών. Στη στρατηγική της επιχείρησης πρέπει να περιλαμβάνεται η προστασία τους με τους κατάλληλους τίτλους, ώστε να εξασφαλίζεται το δικαίωμα στην παραγωγή και η αποκλειστικότητα, παράγοντες που αποτελούν σημαντικό περιουσιακό στοιχείο για κάθε επιχείρηση.

Σχ. 2. Ο κύκλος δημιουργίας - προστασίας - παραγωγής

27. Δ. Καλλινίκου, Θ. Καρούνος και Μ. Παπαδόπουλος, «Οι ελληνοποιημένες άδειες Creative Commons», 16ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 1-3 Οκτωβρίου 2007, και στο http://europe.creativecommons.org/webfm_send/19.

3.3.12. Εργαλεία προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας

Συνοψίζοντας, τα κυριότερα εργαλεία για την κατοχύρωση της ΔΙ είναι:

Σχ. 3. Εργαλεία προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας²⁸

ΠΡΟΣΟΧΗ

Το εμπορικό μυστικό (trade secret) δεν αποτελεί μέσο προστασίας. Η επιχείρηση αναλαμβάνει με δικό της ρίσκο να κρατήσει μυστική τη νέα ιδέα/εφεύρεση. Παράδειγμα εμπορικού μυστικού: Η συνταγή του αναψυκτικού Coca-Cola.

28. Στο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας εμπεριέχονται και τα συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας για φάρμακα/φυτοφάρμακα ή παιδιατρικά, καθώς και τα πιστοποιητικά καταχώρισης τοπογραφίας προϊόντων ημιαγωγών.

Η ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ

Βήματα για την κατοχύρωση της διανοητικής ιδιοκτησίας

Η στρατηγική μιας επιχείρησης για την προστασία της ΔΙ της είναι κρίσιμη για την επιβίωση και ανάπτυξή της. Οι διαδικασίες κατοχύρωσης δικαιωμάτων ΔΙ είναι πολύ χρήσιμο να αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του επιχειρηματικού πλάνου κάθε επιχείρησης.

Οι διαδικασίες για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων ΔΙ είναι οι ακόλουθες:

4.1. Πνευματική ιδιοκτησία

- Αποκτάται χωρίς διατυπώσεις, μόνο με τη δημιουργία του έργου, χωρίς άλλη διατύπωση.
- Για τη διασφάλιση του δημιουργού, υπάρχουν διάφοροι τρόποι εξακρίβωσης της ημερομηνίας δημιουργίας του έργου.
 - ο Είναι συνήθης η κατάθεση του έργου (εφόσον είναι γραπτό) σε σφραγισμένο φάκελο σε συμβολαιογράφο, ως απόδειξη της ταυτότητας του δημιουργού και της ημερομηνίας δημιουργίας του έργου.
 - ο Είναι εξίσου συνήθης η αποστολή του αυθεντικού έργου με συστημένη επιστολή από τον δημιουργό στον ίδιο τον εαυτό του.
- Προστατεύεται, σε περίπτωση προσβολής, δηλαδή αντιγραφής χωρίς άδεια κ.λπ. με αγωγή στο αρμόδιο δικαστήριο. Με την αγωγή ζητείται η άρση της προσβολής. Μπορεί επίσης να ζητηθεί και αποζημίωση λόγω της ζημίας που ενδεχομένως έχει προκληθεί από την παραβίαση του εν λόγω δικαιώματος.

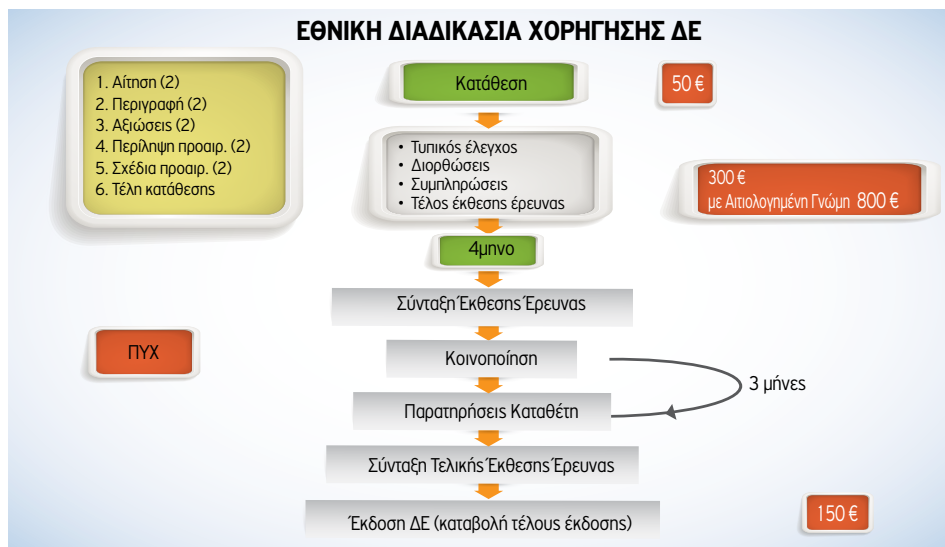
4.2. Βιομηχανική ιδιοκτησία

4.2.1. Διαδικασία χορήγησης εθνικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας

Η συμπλήρωση της αίτησης χορήγησης εθνικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας:

- Η αίτηση πρέπει να περιέχει έντυπο αίτησης με τα στοιχεία του καταθέτη, τη λεπτομερή περιγραφή της εφεύρεσης, και τις αξιώσεις που ορίζουν την έκταση και το περιεχόμενο της προστασίας που ζητά ο εφευρέτης.
- Στην αίτηση επισυνάπτονται επίσης τα σχέδια της εφεύρεσης στα οποία αναφέρονται οι αξιώσεις, η περιλήψη της, και τα έγγραφα νομιμοποίησης του καταθέτη σε περίπτωση νομικού προσώπου ή φυσικού προσώπου αν δεν είναι ο εφευρέτης.
- Μαζί με την αίτηση πρέπει να καταβληθούν τα αντίστοιχα τέλη κατάθεσης.¹

Η διαδικασία κατάθεσης και χορήγησης του ΔΕ περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

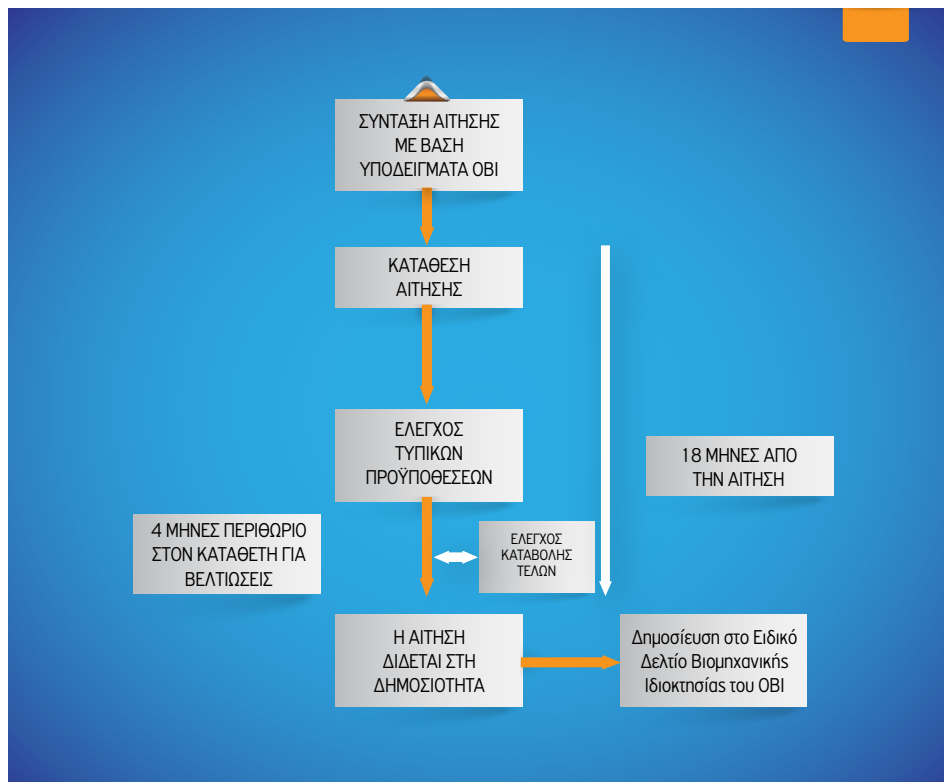
Σχ. 4. Διαδικασία χορήγησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας

1. Τέλος κατάθεσης της αίτησης για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας: 50 ευρώ. Τέλος για κάθε αξίωση που περιέχεται στην αίτηση για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας: 30 ευρώ ανά αξίωση. Τέλος για τη σύνταξη της έκθεσης έρευνας: 300 ευρώ. Τέλος για τη σύνταξη της έκθεσης έρευνας με αιτιολογημένη γνώμη: 800 ευρώ. Τέλος χορήγησης για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας: 150 ευρώ. Για τα πρώτα δύο έτη προστασίας δεν οφείλονται άλλα τέλη. <http://www.obι.gr/obi/?tabid=136>

- Σημαντικό στοιχείο
- Η κατάθεση της αίτησης έχει μεγάλη σημασία, **διότι από την ημερομηνία της κρίνεται η προτεραιότητα. Για την ίδια εφεύρεση, δηλαδή, δεν μπορεί να κατατεθεί αργότερα νέα αίτηση, διότι θα έχει απολέσει την έννοια του «νέου».**

4.2.2. Διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού υποδείγματος χρησιμότητας (ΠΥΧ)

Η διαδικασία χορήγησης ΠΥΧ περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:²

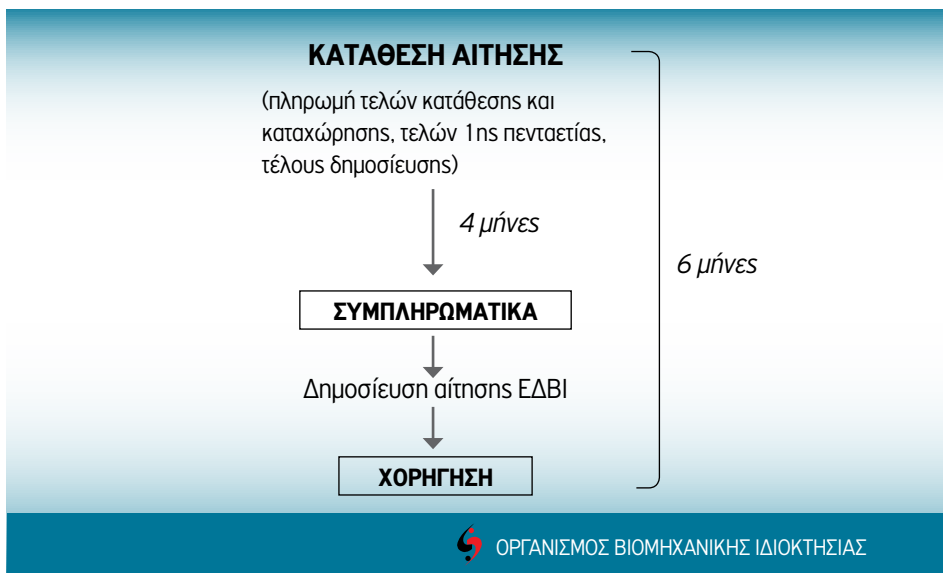
Σχ. 5. Διαδικασία χορήγησης ΠΥΧ

2. Είναι δυνατή η έκδοση ΠΥΧ (χωρίς προηγούμενο έλεγχο του νέου και βιομηχανικά εφαρμόσιμου, με ευθύνη του καταθέτη) με την καταβολή των τελών έκδοσης. Η δημοσίευση γίνεται 18 μήνες μετά την ημερομηνία της αρχικής κατάθεσης ή/και μετά την έκδοση του ΠΥΧ.

4.2.3. Διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού βιομηχανικού σχεδίου ή υποδείγματος

Σύνταξη της αίτησης χορήγησης με βάση τις φόρμες αίτησης του ΟΒΙ.³

Η διαδικασία χορήγησης περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

Σχ. 6. Διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού σχεδίου/υποδείγματος⁴

- Η αίτηση πρέπει να περιέχει γραφική ή φωτογραφική παράσταση του σχεδίου ή υποδείγματος, κατάλληλη για την αναπαραγωγή του.
- Μετά την πάροδο τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, ο ΟΒΙ εκδίδει πιστοποιητικό καταχώρισης του σχεδίου ή υποδείγματος. Καταχωρίζεται σε ειδικό μητρώο σχεδίων και υποδειγμάτων, που τηρείται στον ΟΒΙ.
- Από την καταχώριση αρχίζει να υφίσταται το δικαίωμα του καταθέτη.

4.2.4. Διαδικασία χορήγησης δικαιώματος στο σήμα

α. Τι μπορεί να καταχωριστεί ως σήμα;

- ✓ Κάθε σύμβολο που μπορεί να αναπαρασταθεί γραφικά. Συνεπώς, τα σήματα μπορεί να αποτελούν μία λέξη ή έναν συνδυασμό λέξεων (συμπεριλαμβανομένων των σλόγκαν), γραμμάτων και αριθμητικών στοιχείων. Μπορεί να αποτελούνται από σχεδιαγράμματα,

3. http://www.obι.gr/obi/Portals/0/ImagesAndFiles/Files/Forms/obi-a06_help_9_2009.pdf

4. ΕΔΙΒ – Ειδικό Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας

σύμβολα τρισδιάστατα, όπως είναι το σχήμα και η συσκευασία αγαθών, ηχητικά σήματα, όπως μουσική ή φωνητικοί ήχοι, αρώματα ή χρώματα.

- ✓ Σε γενικές γραμμές, τα εμπορικά σήματα προστατεύονται για συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών για περιόδους 10 ετών, με δυνατότητα απεριόριστης ανανέωσης.⁵

β. Ποιες είναι οι απαιτήσεις για την καταχώριση ενός εμπορικού σήματος;

- ✓ Το εμπορικό σήμα πρέπει να είναι διακριτικό, που σημαίνει ότι ο πελάτης, βλέποντας το σήμα, μπορεί να κάνει απευθείας τη σύνδεση των προϊόντων ή της υπηρεσίας με έναν συγκεκριμένο κατασκευαστή/παροχέα. Για τον λόγο αυτό, οι κοινές λέξεις δεν γίνονται κατά κανόνα αποδεκτές, εκτός και αν αποτελούν μέρος ενός σλόγκαν.
- ✓ Το εμπορικό σήμα δεν πρέπει να είναι παραπλανητικό. Η μορφή του δεν πρέπει να είναι τέτοια που να μπορεί κανείς να το μπερδέψει με ένα ήδη υπάρχον εμπορικό σήμα.
- ✓ Το εμπορικό σήμα πρέπει να είναι περιγραφικό. Δεν μπορεί να περιγράψει το προϊόν ή την υπηρεσία.
- ✓ Το εμπορικό σήμα δεν πρέπει να ανήκει στις εξαιρέσεις που προβλέπονται από τον νόμο π.χ. φωτογραφίες/σχεδιαγράμματα ή ονόματα ανθρώπων ή τόπων, εκτός και αν παρουσιάζονται κατά τρόπο σαφώς διακριτικό.
- ✓ Το εμπορικό σήμα πρέπει να είναι σε συμφωνία με τη δημόσια τάξη και ηθική.⁶

γ. Πώς αποκτάται το δικαίωμα στο σήμα:

- Αποκτάται με την καταχώρισή του στα Ειδικά Βιβλία Σημάτων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και όχι με τη χρήση του στις συναλλαγές.
- Η δήλωση κατάθεσης σήματος περιέχει:
 - ο τα στοιχεία του καταθέτη,
 - ο αντίτυπα του σήματος,
 - ο δήλωση των κλάσεων (κατηγοριών προϊόντων ή υπηρεσιών, όπως π.χ. υφάσματα, ξυλεία, κ.ά.) για τις οποίες ζητείται η προστασία,
 - ο παράβολο του Δημοσίου και
 - ο πληρεξούσιο έγγραφο για κατάθεση δήλωσης με απλή υπογραφή του καταθέτη.

Η κατάθεση πραγματοποιείται υποχρεωτικά από δικηγόρο.

- Πραγματοποιείται έλεγχος για το τυπικά παραδεκτό της δήλωσης.
- Η δήλωση βιβλιοδετείται αλφαβητικά στα βιβλία σημάτων.

5. LIIP, *Διανοητική ιδιοκτησία. Οδηγός καλής πρακτικής*, στο http://www.liip.org/pdfs/GPG_GR.pdf, σ. 10.

6. Ό.π.

Σημαντικό στοιχείο

Τα βιβλία σημάτων είναι διαφορετικά για τα ημεδαπά και για τα αλλοδαπά σήματα.

- **Προσοχή! Ο χρόνος κατάθεσης είναι κρίσιμος και σε αυτή την περίπτωση!**
- Ακολούθως, η δήλωση εξετάζεται ως προς τη νομιμότητά της από τη Διοικητική Επιτροπή Σημάτων (ΔΕΣ), που είναι τριμελές διοικητικό όργανο. Ο αιτών καλείται να παρασταθεί ενώπιόν της με δικηγόρο.
- Η ΔΕΣ αποφασίζει για το αν θα γίνει ολικά ή μερικά δεκτή.
- Οι αποφάσεις της ΔΕΣ προσβάλλονται από όποιον έχει έννομο συμφέρον στο Διοικητικό Πρωτοδικείο, μέσα σε 60 ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης.

4.2.5. Άλλοι τύποι διανοητικής ιδιοκτησίας

α. Η **τεχνογνωσία** αφορά στην πρακτική γνώση που έχει αποκτηθεί μέσω της εμπειρίας. Πρόκειται για σιωπηρή γνώση και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να προστατεύεται με τα δικαιώματα στην ευρεσιτεχνία.

β. Οι **εμπιστευτικές πληροφορίες** αφορούν στις επιχειρηματικές πληροφορίες τις οποίες δεν επιθυμείτε να μοιράζεστε με τους πελάτες σας ή τους ανταγωνιστές σας ή άλλα πρόσωπα εκτός της εταιρείας σας.

γ. Τα **εμπορικά μυστικά** αφορούν μυστικές ή ιδιοκτησιακές πληροφορίες εμπορικής αξίας. Δεν καλύπτονται από συγκεκριμένες καταστατικές προβλέψεις όπως άλλοι τύποι διανοητικής ιδιοκτησίας, αν και θα μπορούσαν να υπάρχουν πτυχές π.χ. της νομοθεσίας περί συμβάσεων, ή της νομοθεσίας περί της απασχόλησης που να σχετίζονταν με μια συγκεκριμένη περίπτωση.

Το επίπεδο προστασίας που εκχωρείται στα εμπορικά μυστικά ποικίλλει σημαντικά από χώρα σε χώρα.⁷ Στην Ελλάδα προστατεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις περί αθέμιτου ανταγωνισμού.

4.3. Τα domain names και η χρήση των social media από μια επιχείρηση

Το «*όνομα χώρου*» (domain name) είναι η διαδικτυακή διεύθυνση φυσικού ή νομικού προσώπου, που χρησιμεύει στην πιστοποίηση της ταυτότητας χρήστη ο οποίος δραστηριοποιείται στο ηλεκτρονικό εμπόριο ή επιθυμεί να προβάλλει άλλη δραστηριότητα (καλλιτεχνική, κοινωνική, κ.λπ.).

Στην Ελλάδα, αρμόδια για την εκχώρηση ονομάτων χώρου με κατάληξη .gr είναι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).

Το όνομα χώρου δεν αποτελεί έργο και δεν προστατεύεται ως τέτοιο από την πνευματική ιδιοκτησία, εφόσον κατά κανόνα στερείται πρωτοτυπίας.⁸

Ωστόσο, ο δικαιούχος αποκτά με την κατοχύρωσή του το αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο όνομα χώρου ως ηλεκτρονική διεύθυνση και να απαγορεύει τη χρήση ίδιου συνδυασμού λέξεων σε κάθε τρίτο, χωρίς τη συναίνεσή του.⁹

Το όνομα χώρου, ως διακριτικό γνώρισμα ορισμένης επιχείρησης, προστατεύεται με βάση τις διατάξεις περί αθέμιτου ανταγωνισμού, και συγκεκριμένα με τον Ν. 146/1914 «Περί αθέμιτου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Β΄ 16.12.1913-27.1.1914).

Το ίδιο ισχύει και για την παρουσία μιας επιχείρησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), όπως η πλατφόρμα του Facebook ή το Twitter.

8. Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χάρης Σ. Τσίγκου, *Λεξικό πνευματικής ιδιοκτησίας. Λημματογραφημένη ερμηνεία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2008, σ. 346.

9. Στο ίδιο, σ. 346 επ.

5.1. Η αξία που προσδίδει σε μια επιχείρηση η κατοχύρωση της ΔΙ

Ανεξάρτητα από το είδος του δικαιώματος που κατοχυρώνει ο αιτών, η προστιθέμενη αξία στην επιχείρηση συνεπάγεται μια σειρά από ευεργετικά αποτελέσματα και δυνατότητες ανάπτυξης.

- Βελτιωμένη θέση στην αγορά, λόγω της αύξησης του άυλου κεφαλαίου της επιχείρησης
- Κέρδη από τη χορήγηση αδειών χρήσης σε τρίτο πρόσωπο
- Κέρδη από την άμεση «πώληση» του δικαιώματος σε τρίτο πρόσωπο
- Δικαιώματα δικαστικής προστασίας σε περίπτωση προσβολής του δικαιώματος

5.2. Γενικά στοιχεία για την επιχειρηματική στρατηγική

- Η ορθή και κερδοφόρα αξιοποίηση ενός δικαιώματος ΔΙ προκύπτει από την κατάσχεση της κατάλληλης επιχειρηματικής στρατηγικής.
- Η μορφή της επιχειρηματικής στρατηγικής εξαρτάται από
 - ▮ το είδος της επιχείρησης και
 - ▮ τους στόχους που αυτή έχει θέσει βάσει του επιχειρηματικού της πλάνου.

Η επιχειρηματική στρατηγική χωρίζεται σε δύο μέρη:

- ▮ στη διαδικασία **πριν** από την απόκτηση του δικαιώματος, πριν δηλαδή από την κατάθεση της αίτησης χορήγησης δικαιώματος ΔΙ,

- στη διαδικασία **μετά** τη χορήγηση του δικαιώματος, η οποία περιλαμβάνει τόσο την οικονομική κ.ά. αξιοποίηση του δικαιώματος, αλλά και τη δικαστική του προστασία σε περίπτωση προσβολής του.

5.3. Στρατηγική για τη διαδικασία απόκτησης δικαιώματος ΔΙ

5.3.1. Η διαδικασία πριν από την απόκτηση του δικαιώματος

I. Στην περίπτωση που μια επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να κατοχυρώσει οποιοδήποτε δικαίωμα ΔΙ, έχει δηλαδή στα άυλα αγαθά της μια εφεύρεση, ένα σήμα, ένα βιομηχανικό σχέδιο, κ.λπ., **η στρατηγική για την κατοχύρωση του δικαιώματος στηρίζεται σε μία βασική αρχή:**

- Αρχή της χρονικής προτεραιότητας.** Το δικαίωμα κατοχυρώνεται από το πρώτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που θα καταθέσει την αντίστοιχη αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία.

Είναι δηλαδή κρίσιμο:

- να ερευνούμε πριν από οποιαδήποτε κίνηση κατοχύρωσης αν το δικαίωμά μας, π.χ. η εφεύρεσή μας, έχει ήδη κατοχυρωθεί από τρίτο πρόσωπο·
- να μη μαθαίνουν τρίτοι το περιεχόμενο του δικαιώματός μας πριν προβούμε στην κατάθεση της σχετικής αίτησης κατοχύρωσης.

II. Μετά τα πιο πάνω βήματα:

- Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να καθορίσει τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης, ώστε να μην έχει κατοχυρωθεί ήδη η ιδέα του και απολέσει την άυλη αξία που έχει παραγάγει με τη δημιουργία της εφεύρεσής του.
- Μόλις ο αιτών κατοχυρώσει το δικαίωμά του σε εθνικό επίπεδο, μπορεί να προβεί στην κατοχύρωση σε ευρωπαϊκό και, όπου προβλέπεται, διεθνές επίπεδο. Π.χ. μπορεί να πραγματοποιηθεί κατάθεση αίτησης χορήγησης ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Πατεντών (ΕΡΟ) ή να ζητηθεί προστασία σε παγκόσμιο επίπεδο, με προσφυγή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Διεθνές Σύστημα Πατεντών).

III. Κριτήρια επιλογής χωρικής προστασίας:

Αυτά καθορίζονται από το επιχειρηματικό πλάνο της επιχείρησης.

Ενδεικτικά:

- οι χώρες που αποτελούν την αγορά του προϊόντος της εφεύρεσης,
- οι χώρες φτηνής παραγωγής,
- οι αναπτυσσόμενες χώρες, όπου υπάρχει αυξημένη δυνατότητα αποκομιδής κερδών λόγω της εικοσαετούς διάρκειας της πατέντας.
- Αν επιθυμείτε να λάβετε προστασία εκτός από την Ελλάδα και σε άλλες χώρες, τότε έχετε τις εξής επιλογές:

α. Επιλεκτική κατάθεση στις χώρες που επιθυμείτε

Στην περίπτωση αυτή, που κοστίζει και περισσότερο, θα πρέπει να υποβάλετε αίτηση σε κάθε χώρα, λαμβάνοντας υπόψη και τον χρόνο που διαρκεί η προτεραιότητά σας, δηλαδή ένα έτος από την ημερομηνία της πρώτης κατάθεσης.

β. Κατάθεση σε ορισμένο αριθμό χωρών με μια αίτηση

Στην περίπτωση αυτή μπορείτε να υποβάλετε την αίτησή σας είτε στην Ευρώπη είτε εκτός Ευρώπης.

Στην Ευρώπη μπορείτε να ζητήσετε προστασία στις χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΠΟ) (38 σήμερα συν Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Μαυροβούνιο, που αναγνωρίζουν τα διπλώματα του ΕΠΟ). Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί είτε στο ΕΠΟ είτε στον ΟΒΙ και πρέπει να γίνει σε μια από τις επίσημες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά). Όταν χορηγηθεί το δίπλωμα, ο καταθέτης θα αποφασίσει σε ποιες χώρες θα το διατηρήσει. Εκτός Ευρώπης, μπορείτε να προχωρήσετε μέσω της Συνθήκης Συνεργασίας για Διεθνή Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (PCT), στον Διεθνή Οργανισμό WIPO, που εδρεύει στη Γενεύη. Η αρχική αίτηση μπορεί να υποβληθεί στον ΟΒΙ. Θα πρέπει να επιλέξετε τα κράτη στα οποία επιθυμείτε κατοχύρωση, τα οποία την 1η Ιουνίου 2013 ήταν 128.

Επειδή τα κόστη για προστασία με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο εξωτερικό είναι σημαντικά, θα πρέπει πάντα να συμβουλευέστε τους ειδικούς. Τον Δεκέμβριο του 2012, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε το Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας της ΕΕ (Unitary Patent), το οποίο προβλέπεται να τεθεί σε ισχύ από το 2014, θα ισχύει σε όλες τις χώρες της ΕΕ εκτός της Ιταλίας και της Ισπανίας, χώρες οι οποίες δεν συμφώνησαν, και το κόστος για προστασία θα μειωθεί δραστικά.

Σε σχέση με τη στρατηγική κατοχύρωσης σε διεθνές επίπεδο έχουν διαμορφωθεί μέχρι σήμερα διάφορες θεωρίες κατοχύρωσης Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας. Οι σημαντικότερες¹ από αυτές είναι οι εξής:

1. Η θεωρία του «κάστρου και της τάφρου»:

- Ο πυρήνας της εφεύρεσης, η νέα τεχνική επιινόηση δηλαδή, προστατεύεται με διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Η κατάθεση των αιτήσεων για την παραχώρηση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πραγματοποιείται σχεδόν ταυτόχρονα σε κάθε επίπεδο.
- Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένα «κάστρο» στο κέντρο της επιχείρησης, το οποίο είναι η εφεύρεση, γύρω από την οποία εξασφαλίζεται η προστασία της με την «τάφρο», που συνίσταται από τα επιμέρους διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

1. Κ. Αμπατζής, Δ/ντής Καταθέσεων και Χορηγήσεων Τίτλων ΟΒΙ, «Η στρατηγική κατοχύρωσης των εφευρέσεων», παρουσίαση, στο http://www.obι.gr/obi/Portals/O/ImagesAndFiles/Files/Presentations/2013_EBEA_PRESENTATION_ABATZIS.pdf

- Ιδανικές περιπτώσεις εφαρμογής: σε start-ups και σε εταιρείες που ήδη μετρούν χρόνια λειτουργίας στην αγορά και λανσάρουν νέο προϊόν που μπορεί να προστατευτεί με τον παραπάνω τρόπο.

Σημαντικό στοιχείο

- Η συγκεκριμένη θεωρία προϋποθέτει πολύ καλή χρηματοδότηση, επειδή είναι κοστοβόρα.
- Ευνοεί όμως τη διαιώνιση της προστασίας, διότι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας της «τάφρου» μπορούν συλλογικά να εμποδίσουν τη χρήση του πυρήνα της εφεύρεσης μόλις λήξει η εικασιακή προστασία του.

2. Η θεωρία του «δέντρου και του καμένου δάσους»:

- Ο πυρήνας της εφεύρεσης είναι το μεγαλύτερο και ισχυρότερο δέντρο, άρα αυτό που πρέπει να προστατευτεί έναντι των υπολοίπων «δέντρων» του ίδιου «δάσους». Το υπόλοιπο «δάσος» αποτελείται από κάθε άλλη ορατή παράγωγη ιδέα, τεχνολογία, εναλλακτική υλοποίηση και εφαρμογή.
- Το υπόλοιπο «δάσος» καθίσταται γνωστό στο κοινό μέσω της δημοσίευσής του.

Σημαντικό στοιχείο

Η ιδανική θεωρία για να την εφαρμόσει μια επιχείρηση με περιορισμένα κεφάλαια που προορίζονται για κατοχύρωση ΔΙ.

3. Η θεωρία του «Κυνηγетικού Όπλου»:

- Η ίδια επιχείρηση κατοχυρώνει πληθώρα πατεντών, που αφορούν σε διαφορετικά προϊόντα.
- Μία από όλες τις πατέντες θα αποκτήσει εμπορική επιτυχία. Ενίοτε, μπορεί να είναι τόσο μεγάλη, που θα αποτελέσει πρότυπο λειτουργίας της βιομηχανίας.

Σημαντικό στοιχείο

- Η συγκεκριμένη θεωρία αφορά σε μεγάλες επιχειρήσεις με τμήματα Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D).
- Ενέχει μεγάλο ρίσκο απώλειας κεφαλαίων.
- Είναι η λιγότερο κατάλληλη για εφαρμογή από τις μικρές επιχειρήσεις, που δεν διαθέτουν τέτοια τμήματα και τόσο μεγάλα κεφάλαια, ώστε να λάβουν τέτοιο επιχειρηματικό ρίσκο.

4. Η «προοδευτική κατοχύρωση»:

- Αρχική προστασία του πυρήνα της εφεύρεσης.
- Προστασία κάθε νέας παραλλαγής, βελτίωσης ή προσθήκης της εφεύρεσης.

- Καμία αλλαγή δεν πρέπει να μένει χωρίς αντίστοιχη προστασία, σε όποιο επίπεδο κι αν έχει κατοχυρωθεί η αρχική πατέντα.

Σημαντικό στοιχείο

- Αποτελεί την πλέον διαδεδομένη στρατηγική ανάμεσα στις μικρές επιχειρήσεις.
- Συμπορεύεται με το επιχειρηματικό τους πλάνο από άποψη ανάπτυξης και εξέλιξης ενός προϊόντος και
- επιδέχεται ευκολότερο προγραμματισμό από άποψη κόστους (Strategic patent searching).
- Η στρατηγική αυτή ευνοεί και την καλλιέργεια της κουλτούρας βιομηχανικής ιδιοκτησίας στις επιχειρήσεις.
- Προϋποθέτει, βέβαια, την καλή γνώση του συστήματος προστασίας από νομική και στρατηγική άποψη.

5.3.2. Η διαδικασία μετά την κατοχύρωση του δικαιώματος και οι αντίστοιχες εξουσίες του δικαιούχου

Η προστασία που παρέχουν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας συνίσταται στην απαγόρευση της εκμετάλλευσής τους από τρίτους.

Πάντοτε μπορεί κάποιος τρίτος να παραβιάσει αυτή την απόλυτη εξουσία εκμετάλλευσης του δικαιούχου και να του προκαλέσει ζημία οικονομική ή άλλης φύσεως.

Αν κάποιος αντιγράψει το σήμα που διακρίνει τα προϊόντα μιας επιχείρησης και το εναποθέσει στα δικά του παρόμοια προϊόντα (π.χ. χυμός φρούτων), τότε ο καταναλωτής μπορεί να επιλέξει το προϊόν με το «κλεμμένο» σήμα και έτσι να επέλθει μείωση των κερδών στην επιχείρηση που πρώτη κατέθεσε το σήμα και απέκτησε το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του.

Αν κάποιος χρησιμοποιήσει μια εφεύρεση χωρίς τη συναίνεση του δικαιούχου, θα αποκομίσει, με την παραγωγή όμοιων προϊόντων που δεν θα τα εκμεταλλεύεται ο δικαιούχος, κέρδη σε βάρος του τελευταίου.

Η ελληνική έννομη τάξη προστατεύει αποτελεσματικά τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας με μια δέσμη νομικών ενεργειών που μπορούν να ενεργοποιηθούν σε περίπτωση προσβολής.

Τα νομοθετήματα της ελληνικής έννομης τάξης παρατίθενται αναλυτικά στο Παράρτημα. Ορισμένα έχουν ενσωματωθεί από το κοινοτικό δίκαιο και τις διεθνείς συμβάσεις που έχει συνάψει η Ελλάδα με άλλες χώρες, με σκοπό τη δημιουργία μιας ενιαίας και αποτελεσματικής πλατφόρμας προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

5.3.3. Η προστασία του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία

Προσβολή δικαιώματος:

Υπάρχει εφόσον υφίσταται πιστή αντιγραφή του προϊόντος ή της μεθόδου που κατοχυρώθηκε με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.²

Συνήθως η προσβολή της εφεύρεσης που συντελείται από τον προσβολέα συνίσταται στην ενσωμάτωση παραλλαγών στον τεχνικό κανόνα, ώστε να δημιουργούνται αμφιβολίες σχετικά με το αν στοιχειοθετείται προσβολή.³

Αξιώσεις του δικαιούχου από την προσβολή:

(α) Αξίωση για άρση της προσβολής

Συνήθως υλοποιείται με την καταστροφή ή απόσυρση από την κυκλοφορία (εμπόριο) των προϊόντων που προσβάλλουν το δικαίωμα.

(β) Αξίωση για παράλειψη μελλοντικής προσβολής

Μπορεί να ασκηθεί και προληπτικά από την πλευρά του δικαιούχου, όταν δεν έχει γίνει ακόμη δηλαδή η προσβολή, αλλά υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να συντελεστεί στο μέλλον.

Οι παραπάνω αξιώσεις μπορούν να ασκηθούν είτε με τη διαδικασία αίτησης λήψης ασφαλιστικών μέτρων στο αρμόδιο δικαστήριο, είτε με τη διαδικασία άσκησης αγωγής κατά του προσβολέα στο ίδιο δικαστήριο. Η άμεση έκφανση της απόλυτης εξουσίας του δικαιούχου στο δικαίωμα στην εφεύρεση είναι η δυνατότητα αίτησης λήψης ασφαλιστικών μέτρων.⁴

(γ) Αξίωση για αποζημίωση

Ασκείται με την κατάθεση αγωγής κατά του προσβολέα στο αρμόδιο δικαστήριο. Με αυτή ζητείται η καταβολή χρηματικής αποζημίωσης ίσης με τη ζημία που υπέστη στα κέρδη του ο δικαιούχος από την προσβολή του δικαιώματός του στην ευρεσιτεχνία. Η ζημία αυτή συνήθως υπολογίζεται στο ποσό που αναλογεί για την απόκτηση της άδειας εκμετάλλευσης της εφεύρεσης.

Με την ίδια αγωγή μπορεί να ζητηθεί και αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης.

Σημαντικό στοιχείο

Οι πιο πάνω αξιώσεις πρέπει να ασκηθούν σύντομα, διότι οι πρώτες δύο παραγράφονται μετά από πέντε έτη από τη γνώση της προσβολής από τον δικαιούχο, ενώ η αξίωση για αποζημίωση μετά από πέντε χρόνια από τη γνώση της ζημίας και του υπόχρεου προς αποζημίωση.

Αποτελεσματική είναι η στρατηγική προστασίας του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία, όταν ο δικαιούχος είναι σε **επαγρύπνηση** σε σχέση με την τυχόν εκμετάλλευση από τρίτους του δικαιώματός του. Αυτό σημαίνει ότι:

2. Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική ιδιοκτησία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2011, σ. 52 επ.

3. Στο ίδιο, σ. 52.

4. Στο ίδιο, σ. 53.

- ➡ παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά όπου διαθέτει τα προϊόντα του,
- ➡ απευθύνεται άμεσα στους ειδικούς, που μπορούν να συνδράμουν στη διασφάλιση του δικαιώματός του, αν αυτό έχει παραβιαστεί.

Τα παραπάνω ισχύουν και ως προς την προστασία από την προσβολή δικαιώματος σε υπόδειγμα χρησιμότητας.

5.3.4. Η προστασία του δικαιώματος στο βιομηχανικό σχέδιο ή υπόδειγμα

Προσβολή δικαιώματος:

Επέρχεται όταν τρίτος, χωρίς τη συναίνεση του δικαιούχου, κάνει οποιαδήποτε χρήση του καταχωρισμένου σχεδίου ή υποδείγματος, και ιδίως όταν κατασκευάζει πανομοιότυπο με το προστατευόμενο σχέδιο ή υπόδειγμα, ή απλώς διοχετεύει στην αγορά το κατ' απομίμηση σχέδιο ή υπόδειγμα.⁵

Αξιώσεις του δικαιούχου από την προσβολή:

(α) Αξίωση για άρση της προσβολής

Συνήθως υλοποιείται με την καταστροφή ή απόσυρση από την κυκλοφορία (εμπόριο) των προϊόντων που προσβάλλουν το δικαίωμα.

(β) Αξίωση για παράλειψη μελλοντικής προσβολής

Μπορεί να ασκηθεί και προληπτικά από την πλευρά του δικαιούχου, όταν δεν έχει γίνει ακόμη δηλαδή η προσβολή, αλλά υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να συντελεστεί στο μέλλον.

Οι παραπάνω αξιώσεις μπορούν να ασκηθούν είτε με τη διαδικασία αίτησης λήψης ασφαλιστικών μέτρων στο αρμόδιο δικαστήριο, είτε με τη διαδικασία άσκησης αγωγής κατά του προσβολέα στο ίδιο δικαστήριο.

(γ) Αξίωση για αποζημίωση

Ασκείται με την κατάθεση αγωγής κατά του προσβολέα στο αρμόδιο δικαστήριο.

Με την ίδια αγωγή μπορεί να ζητηθεί και αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης.

Στην περίπτωση του σχεδίου ή υποδείγματος, απαιτείται η ίδια επαγρύπνηση του δικαιούχου και άμεση προσφυγή του στους ειδικούς, σε περίπτωση προσβολής του δικαιώματός του.

Σημαντικό στοιχείο

Αν το σχέδιο ή υπόδειγμα αποτελεί συγχρόνως και πνευματικό δημιούργημα, προστατεύεται παράλληλα και με τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Αν χρησιμοποιείται και ως διακριτικό γνώρισμα, προστατεύεται και με τις σχετικές διατάξεις του σήματος.

5. Στο ίδιο, σ. 82.

5.3.5. Η προστασία του δικαιώματος στο σήμα

Το σήμα είναι τυπικό, απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα σε άυλο αγαθό.⁶

Οι εξουσίες που απορρέουν από την κατοχύρωσή του έχουν θετικό και αρνητικό περιεχόμενο:

- ▮ Θετικές εξουσίες: χρήση, εναπόθεση σε προϊόντα που προορίζεται να διακρίνει, σε αγγελίες, διαφημίσεις, έντυπο υλικό, χρήση σε ηλεκτρονικά ή οπτικοακουστικά μέσα.
- ▮ Αρνητικές εξουσίες: εναντίωση στην καταχώριση ως σήματος σημείου που συγκρούεται με παλαιότερο δικό του, αξίωση για διαγραφή του συγκρουόμενου νεότερου σήματος.⁷

Προσβολή σήματος:

Συντελείται από εκείνον που κάνει οποιαδήποτε χρήση του σήματος χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου.

Η παροχή προστασίας στο σήμα εξαρτάται από την ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης με άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες.⁸ Το βασικό κριτήριο είναι η δημιουργούμενη από τη χρήση εντύπωση σε σημαντικό τμήμα των σχετικών κύκλων συναλλαγής.⁹

Σύγχυση μπορεί να επέλθει με βάση:¹⁰

- Την οπτική εντύπωση
- Την ακουστική εντύπωση
- Την παρόμοια εννοιολογική διατύπωση

Ειδική περίπτωση προστασίας αποτελούν τα *σήματα φήμης*. Προστατεύονται ακόμη και αν δεν υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από τρίτους. Τούτο, διότι με τη χρήση τους από τρίτον μη δικαιούχο επέρχεται κίνδυνος εξασθένησης ή ευτελισμού της καλής φήμης τους.¹¹

Ενδεικτικές περιπτώσεις σημάτων φήμης: Coca-Cola, Mercedes, Levi's, Adidas.

Αξιώσεις του δικαιούχου από την προσβολή:

(α) Αξίωση για παράλειψη μελλοντικής προσβολής

Μπορεί να ασκηθεί και προληπτικά από την πλευρά του δικαιούχου, όταν δεν έχει γίνει ακόμη δηλαδή η προσβολή, αλλά υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να συντελεστεί στο μέλλον.

(β) Αξίωση για αποζημίωση

Ασκείται με την κατάθεση αγωγής κατά του προσβολέα στο αρμόδιο δικαστήριο.

6. Στο ίδιο, σ. 127.

7. Στο ίδιο, σ. 127-128.

8. Στο ίδιο, σ. 129.

9. Στο ίδιο, σ. 131.

10. Στο ίδιο, σ. 133.

11. Στο ίδιο, σ. 135.

Με την ίδια αγωγή μπορεί να ζητηθεί και αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης. Οι παραπάνω αξιώσεις μπορούν να ασκηθούν είτε με τη διαδικασία αίτησης λήψης ασφαλιστικών μέτρων στο αρμόδιο δικαστήριο, είτε με τη διαδικασία άσκησης αγωγής κατά του προσβολέα στο ίδιο δικαστήριο.¹²

12. Στο ίδιο, σ. 139.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

6

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

6.1. Γενικά

Η αξιοποίηση του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας (μεταβίβαση και άδειες εκμετάλλευσης)

Η αξιοποίηση του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας συντελείται με τη σύναψη συμβάσεων αδειών εκμετάλλευσης ή με τη μεταβίβαση του ίδιου του δικαιώματος. Στην τελευταία περίπτωση συνήθως ο δημιουργός δεν μπορεί ή δεν θέλει να παραγάγει το αντικείμενο της εφεύρεσής του. Έτσι, μπορεί να μεταβιβάσει με πώληση το δικαίωμά του σε τρίτο πρόσωπο. Μια τέτοια μεταβίβαση γίνεται γραπτώς και αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα σύμβασης μεταφοράς τεχνολογίας.

Μεταβίβαση: η σχετική σύμβαση πρέπει να είναι γραπτή και να καταχωριστεί στο μητρώο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που τηρείται στον ΟΒΙ, και δημοσιεύεται στο Ειδικό Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.

Με τη μεταβίβαση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή με την παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης δεν επέρχεται και διαγραφή του ονόματος του εφευρέτη. Διατηρείται δηλαδή το δικαίωμα του εφευρέτη να αναφέρεται το όνομά του ως τέτοιου στην εφεύρεση και τα προϊόντα της.¹

1. Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική ιδιοκτησία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα ²2011, σ. 45.

6.2. Άδειες εκμετάλλευσης

(α) Συμβατικές άδειες

- ▮ Με τη σύμβαση παραχώρησης άδειας εκμετάλλευσης δικαιώματος ευρεσιτεχνίας ο δικαιούχος παραχωρεί σε τρίτον το δικαίωμα εκμετάλλευσης του διπλώματός του. Καταρτίζεται εγγράφως και καταχωρίζεται στο μητρώο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επίσης, δημοσιεύεται και στο Ειδικό Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, προς ενημέρωση κάθε ενδιαφερομένου.
- ▮ Αποκλειστική άδεια: μόνον ο αδειούχος αποκτά το δικαίωμα εκμετάλλευσης. Αποκλείεται να δοθεί άλλη άδεια σε τρίτον.
- ▮ Απλή άδεια: ο δικαιούχος μπορεί να εκμεταλλεύεται και ο ίδιος το δικαίωμά του, αλλά και να το παραχωρήσει σε περισσότερους αδειούχους.²

Σημαντικό στοιχείο

Ο αδειούχος καταβάλλει στον δημιουργό το συμφωνηθέν αντάλλαγμα (royalties). Με τον τρόπο αυτό αποκομίζει κέρδη για τον ίδιο ή/και την επιχείρησή του.

(β) Υποχρεωτικές άδειες

- ▮ Οι υποχρεωτικές άδειες είναι συνέπεια της κοινωνικής δέσμευσης του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας. Μπορεί να παρασχεθεί τέτοια άδεια με απόφαση δικαστηρίου, μετά από αίτηση τρίτου, αν ο δικαιούχος δεν εκπληρώνει ή δεν εκπληρώνει επαρκώς τον σκοπό για τον οποίο του παρασχέθηκε το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποστέρηση της ωφέλειας που θα είχε το κοινωνικό σύνολο από την αξιοποίηση της εφεύρεσης.³
- ▮ Ορισμένες φορές οι υποχρεωτικές άδειες παρέχονται για λόγους δημόσιας υγείας ή εθνικής άμυνας, μετά την έκδοση υπουργικής απόφασης.

6.2.1. Η αξιοποίηση των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων

Το δικαίωμα στο βιομηχανικό σχέδιο ή υπόδειγμα μεταβιβάζεται, και μάλιστα πριν ακόμη από την κατάθεσή του.⁴

- ▮ Η μεταβίβαση συντελείται με έγγραφη συμφωνία και την καταχώρισή της στο μητρώο σχεδίων και υποδειγμάτων του ΟΒΙ.
- ▮ Δημοσιεύεται στο Ειδικό Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, προς γνώση κάθε τυχόν ενδιαφερόμενου.

2. Στο ίδιο, σ. 47.

3. Στο ίδιο, σ. 48.

4. Στο ίδιο, σ. 82.

- ➡ Η παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης μπορεί να πραγματοποιηθεί όπως στην περίπτωση της παραχώρησης άδειας εκμετάλλευσης ευρεσιτεχνιών.

6.2.2. Η αξιοποίηση του δικαιώματος στο σήμα

Το δικαίωμα στο σήμα μπορεί να μεταβιβαστεί, είτε μαζί με την επιχείρηση είτε αυτοτελώς.⁵

α. Μεταβίβαση:

Δεν χρειάζεται εκ του νόμου έγγραφη συμφωνία για να είναι έγκυρη η μεταβίβαση. Όμως, η μεταβίβαση πρέπει να καταχωριστεί στο βιβλίο σημάτων που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου. Έτσι, είναι υποχρεωτική η κατάρτιση έγγραφης σύμβασης.

Με την καταχώριση της μεταβίβασης στα πιο πάνω βιβλία, ο νέος δικαιούχος πρέπει να πραγματοποιήσει χρήση του σήματος όπως ο αρχικός δικαιούχος (εναπόθεση σε προϊόντα που διακρίνει, κ.λπ.). Με τον τρόπο αυτό θα αποκτήσει πλήρη δικαιώματα και θα καταστεί πραγματικός δικαιούχος.

β. Παραχώρηση άδειας χρήσης σήματος

Με την παραχώρηση άδειας χρήσης σήματος (licence), που πραγματοποιείται με έγγραφη συμφωνία, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σήμα από τρίτη επιχείρηση έναντι καταβολής του συμφωνηθέντος (χρηματικού) ανταλλάγματος (royalties).⁶

Η σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης μπορεί, στην περίπτωση της παραχώρησης άδειας χρήσης δικαιώματος ευρεσιτεχνίας, να αφορά σε απλή ή αποκλειστική άδεια, όπως έχει αναφερθεί παραπάνω.

- ➡ Απλή άδεια: το δικαίωμα χρήσης του σήματος μπορεί να ανήκει σε περισσότερους δικαιούχους.
- ➡ Αποκλειστική άδεια: το δικαίωμα χρήσης του σήματος ανήκει αποκλειστικά σε έναν δικαιούχο.

Το κατάλληλο μοντέλο προστασίας και ο συνδυασμός των επιλογών προστασίας δικαιωμάτων ΔΙ:

- ➡ Οι εταιρείες που αναγνωρίζουν την αξία της διανοητικής ιδιοκτησίας και αφιερώνουν χρόνο και πόρους για την προστασία των στοιχείων της διανοητικής τους ιδιοκτησίας ως μέρος της επιχειρηματικής τους στρατηγικής μπορούν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους με διάφορους τρόπους, και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να αναλάβουν έναν πρωταγωνιστικό ρόλο σε έναν συγκεκριμένο βιομηχανικό κλάδο.⁷
- ✓ Τα διαφορετικά δικαιώματα ΔΙ παρέχουν διαφορετικούς τύπους προστασίας.

5. Στο ίδιο, σ. 148.

6. Στο ίδιο, σ. 150.

7. LIIP, *Διανοητική ιδιοκτησία. Οδηγός καλής πρακτικής*, στο http://www.liip.org/pdfs/GPG_GR.pdf, σ. 15.

- ✓ Η προστασία είναι αυτόματη στην περίπτωση των πνευματικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων μη καταχωρισμένου βιομηχανικού σχεδίου.
- ✓ Για ορισμένα όμως δικαιώματα, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα και τα καταχωρισμένα βιομηχανικά σχέδια, πρέπει να υποβάλλεται αίτηση στους αρμόδιους φορείς.
- ✓ Θα πρέπει να ελέγξετε προσεκτικά ποια μέτρα προστασίας έχετε ήδη λάβει και ποια μπορείτε να λάβετε υποβάλλοντας αίτηση. Στις περιπτώσεις που απαιτείται να υποβάλετε αίτηση για δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, συνιστάται να το κάνετε όσο το δυνατόν πιο άμεσα.
- ✓ Επίσης, θα πρέπει να θυμάστε ότι, από τη στιγμή που το δικαίωμα εκχωρηθεί, αυτό διατηρείται σε ισχύ με την πληρωμή των τελών ανανέωσης, που είναι διαφορετικά για κάθε κατηγορία δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Σημαντικό στοιχείο

Είναι πολύ σημαντικό για μια επιχείρηση να κατανοήσει ότι υπάρχουν περισσότεροι από ένας τύπος διανοητικής ιδιοκτησίας, οι οποίοι μπορούν να ισχύουν για την ίδια δημιουργία.

Διαφορετικές μορφές προστασίας παρέχουν διαφορετικό όφελος σε διαφορετικές περιπτώσεις επιχειρήσεων μέσω διαφορετικών διαδρομών κατοχύρωσης. Για παράδειγμα, για ένα προϊόν μπορεί να κατοχυρωθούν ταυτόχρονα η ονομασία και το λογότυπο ως εμπορικό σήμα, το σχήμα ως βιομηχανικό σχέδιο, η τεχνική εφεύρεση ως δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κ.λπ.

Παραχώρηση άδειας χρήσης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

Η περίπτωση του J.R.R. Tolkien, συγγραφέα του Άρχοντα των δαχτυλιδιών
 Ο Άγγλος Tolkien, συγγραφέας του Άρχοντα των δαχτυλιδιών πέθανε το 1973, οπότε τα δικαιώματα του έργου πέρασαν στον γιο του. Ο γιος του πούλησε τα δικαιώματα για 10.000 λίρες. Τα κινηματογραφικά έργα που βασίζονται σε αυτά έχουν αποφέρει εκατοντάδες εκατομμύρια και θα συνεχίσουν να αποφέρουν έσοδα μέχρι το 2043, οπότε λήγουν τα 70 χρόνια, περίοδος για την οποία ισχύουν τα δικαιώματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

7

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Οι ειδικοί σε ζητήματα διανοητικής ιδιοκτησίας (νομικοί, τεχνικοί, patent attorneys, δηλαδή οι σύμβουλοι πάνω σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κ.λπ.) μπορούν να βοηθήσουν ουσιαστικά τους ενδιαφερόμενους για κατοχύρωση και αξιοποίηση της ΔΙ τους.

Ο ρόλος τους είναι πολλαπλός:

- συμβουλευτικός, πριν από την οποιαδήποτε κίνηση κατοχύρωσης δικαιώματος·
- διεκπεραιωτικός, κατά τη διάρκεια της κατοχύρωσης δικαιώματος·
- προστατευτικός, σε περίπτωση προσβολής του κατοχυρωμένου δικαιώματος.

Οι ειδικοί είναι εργαζόμενοι σε έναν από τους οργανισμούς που ασχολούνται με τη ΔΙ (εθνικοί, ευρωπαϊκοί, διεθνείς) ή ιδιώτες ειδικευμένοι σε τέτοια ζητήματα.

7.1. Οι οργανισμοί

Εξασφαλίζουν την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών για την κατοχύρωση δικαιωμάτων ΔΙ, παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και δρουν κυρίως για τη σωστή διασφάλιση των δικαιωμάτων.

Στην Ελλάδα λειτουργούν:

- Ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΝΠΙΔ), όπου γίνεται και η κατάθεση των αιτήσεων για την κατοχύρωση εφευρέσεων, υποδειγμάτων χρησιμότητας, κ.ά.
- Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΝΠΙΔ), ο οποίος εργάζεται για την προώθηση της προστασίας των έργων που υπόκεινται σε καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και για την προστασία των δημιουργών των έργων αυτών. Έργο του αποτελεί η

προστασία των δημιουργών και των δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της διασφάλισης της ορθής και νόμιμης χρήσης των δημιουργημάτων τους.

- Επίσης, η Δ/ση Εμπορικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου είναι αρμόδια για την εφαρμογή των Άρθρων 121-183 του Ν. 4072/2012 για τα εμπορικά σήματα (ΦΕΚ 86 Α΄ 11.04.2012), με τον οποίο παρέχεται προστασία σε εθνικό επίπεδο σήματος των προϊόντων ή και υπηρεσιών των επιχειρήσεων.

7.2. Υπηρεσία μίας στάσης (One Stop Shop)

Λειτουργεί στον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας. Στους ειδικούς (νομικοί και τεχνικοί επιστήμονες) που τη στελεχώνουν μπορεί να απευθυνθεί κάθε ενδιαφερόμενος για την κατάθεση αίτησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας, βιομηχανικού σχεδίου και γενικότερα για οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Η ίδια υπηρεσία παρέχει πληροφορίες σχετικά με θέματα τεχνολογικής πληροφόρησης.

Τηλέφωνα: 80011-08108, 210 6183580-582

fax: 210 6183643, e-mail: info@obi.gr

7.3. Νομικοί επιστήμονες και σύμβουλοι σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Η συνδρομή των δικηγόρων και των συμβούλων σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην αξιοποίηση δικαιωμάτων ΔΙ εκτείνεται τόσο στο επίπεδο της κατοχύρωσης, όσο και στο επίπεδο της μετέπειτα προστασίας τους.

Σε ορισμένες διαδικασίες κατοχύρωσης δικαιωμάτων ΔΙ, ο νόμος ορίζει ρητά ότι πρέπει να συμπράξει δικηγόρος, όπως π.χ. στην κατοχύρωση σήματος, εθνικού, κοινοτικού ή διεθνούς.

Σε άλλες διαδικασίες, όπως η κατάθεση μιας αίτησης χορήγησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας, δεν είναι απαραίτητη η συνδρομή νομικού, αλλά ενδεχομένως είναι αναγκαία επειδή εκείνος γνωρίζει τη σχετική νομοθεσία για τη ΔΙ ώστε να βοηθήσει τον ενδιαφερόμενο να καταθέσει, με τον πληρέστερο και ορθότερο τρόπο, τα έγγραφα που χρειάζονται στον αρμόδιο φορέα για την παραχώρηση του δικαιώματος ΔΙ.

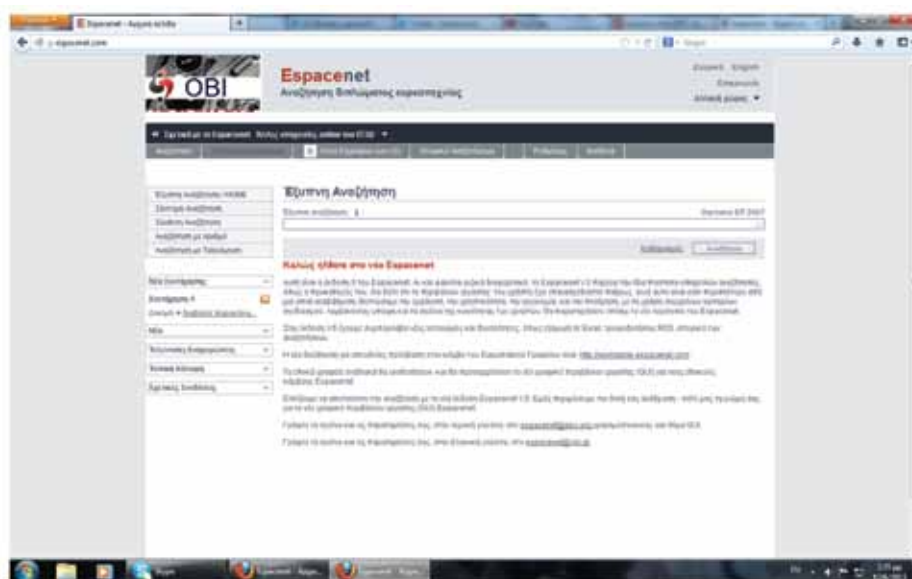
ΚΕΦΑΛΑΙΟ

8

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Οι βάσεις δεδομένων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας αποτελούν πολύτιμο εργαλείο για τον εφευρέτη. Παρέχουν δωρεάν τη δυνατότητα αναζήτησης εφευρέσεων που έχουν ήδη κατοχυρωθεί και δίνουν κρίσιμες πληροφορίες.

- ➡ Το Espacenet δημιουργήθηκε από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΓΔΕ), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις χώρες-μέλη του ΕΓΔΕ.
- ➡ Μέσω της έρευνας στον συγκεκριμένο δικτυακό κόμβο, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί να ενημερωθεί για δημοσιευμένες εφευρέσεις του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO), των χωρών-μελών του ΕΓΔΕ, του Αμερικανικού και του Ιαπωνικού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας.
- ➡ Ο δικτυακός τόπος του ελληνικού γραφείου: <http://gr.espacenet.com>
- ➡ Ο δικτυακός τόπος του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας: <http://worldwide.espacenet.com> (σε αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά)
- ➡ Ο δικτυακός τόπος του Αμερικανικού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας: <http://patft.uspto.gov>
- Ο τρόπος αναζήτησης είναι φιλικός προς τον χρήστη και μπορεί να βασιστεί σε πολλά κριτήρια, καθιστώντας το έργο του χρήστη ευκολότερο. Τέτοια κριτήρια είναι π.χ. το όνομα του καταθέτη ή του εφευρέτη, όρος που περιλαμβάνεται στον τίτλο ή την περίληψη της εφεύρεσης, η ημερομηνία κατάθεσης, κ.ά.

Εικ. 8. Ο δικτυακός τόπος του ελληνικού Espacenet

Η περίπτωση της Essie:

Η Essie Weingarten ίδρυσε το 1981 την εταιρεία Essie Cosmetics Ltd (<http://www.essie.com>). Η εταιρεία κυκλοφόρησε, αρχικά στην αγορά του Λας Βέγκας, δώδεκα ασυνήθιστα χρώματα βερνικιών για τα νύχια.

Η χημική σύνθεση των βερνικιών κατοχυρώθηκε για πρώτη φορά ως πατέντα (στις ΗΠΑ) το 1982 από την Essie Weingarter.

Το σήμα «Essie» προστατεύεται πλέον στις ΗΠΑ, την ΕΕ και την Ιαπωνία.

Η επιχείρηση της Essie Weingarten μεγάλωσε, με την αξιοποίηση του δικαιώματος στο σήμα και την πατέντα στη χημική σύνθεση των βερνικιών. Το 2010 η Weingarten πούλησε την εταιρεία της στη L'Oréal.

Το παράδειγμα της Essie δείχνει, όπως και πολλά άλλα παρόμοια από διάφορους κλάδους, πως, όταν μια μικρή επιχείρηση κατοχυρώσει τη διανοητική ιδιοκτησία της και προστατεύσει την παραγωγή των προϊόντων της, πολλές φορές αυτή η επιχείρηση αποτελεί αντικείμενο εξαγοράς από αντίστοιχες μεγάλες, με δυνατότητα αποκόμισης μεγάλων κερδών για τους ιδιοκτήτες της. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται συχνά σε φαρμακευτικές εταιρείες, καθώς και σε εταιρείες πληροφορικής.

Ιστοσελίδα: <http://www.essenail.gr>, <http://trademarks.justia.com/853/50/essie-85350618.html>

Το παράδειγμα του Taxibeat:

Η εφαρμογή (application) «Taxibeat» δημιουργήθηκε τον Φεβρουάριο του 2011. Πρόκειται για λογισμικό το οποίο μπορεί να «κατεβάσει» και να το εγκαταστήσει ο χρήστης smartphone, ώστε να καλεί υπηρεσία ταξί στην περιοχή όπου βρίσκεται. Η εφαρμογή αυτή προστατεύεται με βάση τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η εταιρεία αξιοποίησε το δικαίωμά της στην πνευματική ιδιοκτησία του λογισμικού και των βάσεων δεδομένων των οδηγών ταξί, με αποτέλεσμα να χρηματοδοτηθεί από το Openfund και κατόπιν να αναπτυχθεί στην Αττική, το Παρίσι και να ετοιμάζεται για «άνοιγμα» στη Λατινική Αμερική, το Μεξικό και την Τουρκία.

Οι χρήστες της εφαρμογής στην Ελλάδα υπολογίζονται σε περισσότερους από 100.000.

Ιστοσελίδα: <https://taxibeat.gr>

Η περίπτωση της Apivita:

Η εταιρεία Apivita ιδρύθηκε το 1979 από τους φαρμακοποιούς Νίκο και Νίκη Κουτσιανά. Είναι η πρώτη εταιρεία που ενσωμάτωσε την πρόπολη στα σαπούνια (1979). Σήμερα, συστατικά σαν την πρόπολη θεωρούνται ως cosmeceuticals.

Είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι η πρόπολη έχει ευεργετικά αποτελέσματα στο δέρμα. Χάρη στις φαινολικές ενώσεις και στα φλαβονοειδή έχει ισχυρή αντιοξειδωτική προστασία και ισοδύναμη αποτελεσματικότητα με τη Βιταμίνη Ε και τη Βιταμίνη C. Τα εκχυλίσματα πρόπολης επίσης αναστέλλουν τον σχηματισμό ενεργών μορφών οξυγόνου. Πρόσφατα η πρόπολη αναγνωρίστηκε από τους επιστήμονες ως φυσικό αντιπληκτικό μέσο λόγω των φωτοπροστατευτικών ιδιοτήτων της.

Σήμερα, το εκχύλισμα πρόπολης παράγεται μέσα στα εργαστήρια της Apivita με **πατενταρισμένη μέθοδο**. Με αυτή τη μέθοδο, τα ενεργά συστατικά της πρόπολης (πολυφαινόλες, τερπένια) σχηματίζουν σύμπλοκα εγκλεισμού με κυκλοδεξτρίνη, ένα μόριο που παράγεται από άμυλο με σκοπό να αυξηθεί η σταθερότητα, η διαπερατότητα και η βιοδιαθεσιμότητα των ενεργών συστατικών του δέρματος.

Ο τίτλος της πατέντας είναι «Simultaneous extraction and inclusion complex formation of propolis' active ingredients with HP- b-cyclodextrin» και έχει κατατεθεί στον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας με αριθμό αίτησης GR20100100695 20101202.

Σήμερα, τα προϊόντα της Apivita πωλούνται σε χιλιάδες φαρμακεία στην Ελλάδα. Διεθνώς η Apivita έχει φυσική παρουσία σε 11 χώρες: Αυστραλία, Βέλγιο, Κύπρος, Κίνα, Ιαπωνία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία, ΗΠΑ.

Ιστοσελίδα και πηγή: <http://www.apivita.com>

10.1. Ελληνικοί οργανισμοί και φορείς

10.1.1. Φορείς υποστήριξης κατοχύρωσης Δι

α. Πνευματική ιδιοκτησία

Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Μετσόβου 5

106 82 Αθήνα

Τηλέφωνο: 213 2147800

E-mail: info@opi.gr

Website: <http://web.opi.gr/xres/p/EL/web.opi.gr/portal/page/portal/opi/opi.html>

β. Διπλώματα ευρεσιτεχνίας και βιομηχανικά σχέδια

Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας

Παντανάσσης 5

151 25 Παράδεισος Αμαρουσίου

Αθήνα

Τηλέφωνο: 210 6183500

E-mail: info@obi.gr

Website: <http://www.obi.gr>

γ. Εμπορικά σήματα**Γενική Γραμματεία Εμπορίου**

Πλατεία Κάνιγγος, 2ος όροφος

101 81 Αθήνα

Τηλέφωνο: 210 3840790

E-mail: gge@gge.gr

Website: <http://www.gge.gr>**10.1.2. Φορείς υποστήριξης μεταφοράς τεχνολογίας και Δι****α. Επιστημονικά τεχνολογικά πάρκα**

Στην Ελλάδα λειτουργούν έξι επιστημονικά τεχνολογικά πάρκα (ΕΤΕΠ), στα περισσότερα από τα οποία υπάρχουν μηχανισμοί υποστήριξης σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και κατοχύρωσης διανοητικής ιδιοκτησίας.

Τα ΕΤΕΠ υποστηρίζονται από ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια, όπου υπάρχουν κατάλληλες δομές και σχετική εμπειρία.

Οι διευθύνσεις των ΕΤΕΠ από όπου μπορούν να ζητηθούν σχετικές πληροφορίες αναφέρονται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 4. Τα ελληνικά επιστημονικά τεχνολογικά πάρκα

A/A	ΕΤΕΠ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	E-MAIL Web site
1	Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης	N. Πλαστήρα 100, 700 13 Ηράκλειο	2810 391900	inquiries@stepc.gr www.stepc.gr
2	Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλονίκης	6ο χλμ. Χαριλάου-Θέρμης 570 01 Θεσσαλονίκη	2310 498200	park@thestep.gr www.thestep.gr
3	Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου	Λεωφ. Αθηνών-Λαυρίου 195 00 Λαύριο	22920 25316	info@ltp.ntua.gr www.ltp.ntua.gr
4	Τεχνολογικό και Επιστημονικό Πάρκο Αττικής «Λεύκιππος»	Πατρ. Γρηγορίου 153 10 Αγ. Παρασκευή	210 6503604	evibler@gmail.com http://143.233.226.87/tepa
5	Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Ηπείρου	Πανεπιστημιούπολη 455 00 Ιωάννινα	26510 07650	info@step-epirus.gr www.step-epirus.gr
6	Επιστημονικό Πάρκο Πατρών ΑΕ	Οδός Σταδίου, Πλατάνι, 265 04 Πάτρα	2610 911550-1	info@psp.org.gr www.psp.org.gr

β. Δίκτυο «ΠΡΑΞΗ»

Το Δίκτυο ΠΡΑΞΗ (HELP-FORWARD Network = HELlenic Project FOR Wider Application of R&D) παρέχει υπηρεσίες προς μικρές επιχειρήσεις, ερευνητικά εργαστήρια και δημόσιους φορείς σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας, καινοτομίας και ερευνητικής συνεργασίας.

Το Δίκτυο ΠΡΑΞΗ λειτουργεί ως μία αυτοτελής μονάδα υπαγόμενη στην κεντρική διεύθυνση του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας. Η ίδρυσή του χρονολογείται στις αρχές του 1991, ως μια κοινή πρωτοβουλία αρχικά του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) και μετέπειτα και του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ).

Αποστολή του Δικτύου ΠΡΑΞΗ είναι να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων μέσω της σύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή, της προώθησης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, καθώς και της διεθνικής συνεργασίας. Από το 2008 είναι μέλος της ελληνικής κοινοπραξίας του Enterprise Europe Network (<http://enterprise-hellas.gr>).

Το Δίκτυο ΠΡΑΞΗ παρέχει υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε έργα μεταφοράς τεχνολογίας οι οποίες απευθύνονται προς επιχειρήσεις, ερευνητικά ιδρύματα και οργανισμούς (ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου) και κατατάσσονται σε τρία επίπεδα:

- Υπηρεσίες Πληροφόρησης (π.χ. χρηματοδοτικά προγράμματα ανάπτυξης)
- Υπηρεσίες Διαμεσολάβησης (π.χ. εξεύρεση συνεργατών)
- Υπηρεσίες Υποστήριξης/Συμβουλών (π.χ. προώθηση τεχνολογίας, τεχνοδιαγνώσεις, κ.ά.)

Αναλυτικότερα, στις υπηρεσίες του Δικτύου ΠΡΑΞΗ συμπεριλαμβάνονται:

- Προσφορά τεχνολογίας [Technology Offer, TO]
- Ζήτηση τεχνολογίας [Technology Request, TR]
- Εξεύρεση ερευνητικού συνεργάτη [RTD-PS]
- Τεχνολογικό παρατηρητήριο - Έλεγχος τεχνολογικής αγοράς [T-WATCH]
- Τεχνοδιαγνώσεις [T-AUDIT]
- Αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων [RTD-EXPLO]
- Προώθηση εταιρικής τεχνολογίας [BTO]
- Εκπροσώπηση σε ημερίδα μεταφοράς τεχνολογίας [TTE]
- Προετοιμασία επιχειρηματικών επισκέψεων-αποστολών [MISSION]
- Χρηματοδοτική ενημέρωση [FUND-INFO]
- Βοήθεια στην υποβολή πρότασης ερευνητικού έργου [RTD-PRO]
- Υπηρεσίες NCP - ευρωπαϊκά προγράμματα ETA [NCP]

Πληροφορίες:**ΑΘΗΝΑ:** Κολοκοτρώνη 8 105 61, τηλ. 210 3607690, fax: 210 3636109

E-mail: praxi@help-forward.gr

Website: www.help-forward.gr

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Πλατεία Μοριχόβου 1, τηλ. 2310 552791, fax: 2310 552790**ΗΡΑΚΛΕΙΟ:** Επιστημονικό Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης, τηλ. 2810 391963, fax: 2810 391906**γ. Γραφεία Διαμεσολάβησης ΑΕΙ και ΤΕΙ**

Στα περισσότερα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας λειτουργούν Γραφεία Διαμεσολάβησης και Μεταφοράς Τεχνολογίας με κύριο στόχο τη σύνδεσή τους με τη βιομηχανία και την υποστήριξη της μεταφοράς τεχνολογίας.

Επιπλέον, τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ λειτουργούν τα τελευταία χρόνια τις Μονάδες Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας (ΜΟΚΕ), οι οποίες, σε συνδυασμό με τα Γραφεία Διαμεσολάβησης, παρέχουν σημαντική πληροφόρηση σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και αξιοποίησης της γνώσης.

Στον επόμενο πίνακα αναφέρονται τα στοιχεία επικοινωνίας μερικών ΑΕΙ. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει διευθύνσεις και στοιχεία επικοινωνίας από τα web sites των ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Πίνακας 5. Γραφεία Διαμεσολάβησης ελληνικών ΑΕΙ

α/α	ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΑΕΙ/ΤΕΙ, WEBSITE	ΤΗΛΕΦΩΝΟ E-MAIL
1	ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ http://liaison.ntua.gr/core/portal.asp?cpage=NODE&cnode=1	210 7721123 liaison@central.ntua.gr
2	ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ http://www.liaisonoffice.uoa.gr	210 3689358 louoa@elke.uoa.gr
3	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ http://www.liaison.uoc.gr	2810 393035-6 antaggel@liaison.uoc.gr
4	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ http://liaison.uth.gr	24210 06431 liaison@uth.gr
5	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ http://www.uoi.gr/gr/facilities/liaison.php	26510 07685 liaison@cc.uoi.gr
6	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ http://www.aueb.gr/pages/erevna/diamesolavisi.php	210 8203911 210 8665350 info@rc.aueb.gr

10.2. Διεθνείς οργανισμοί

α. Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO)

34, Chemin des Colombettes
CH - 1211 Γενεύη 20,
Ελβετία
Τηλέφωνο: +41 22 338 9111
Website: <http://www.wipo.int>

β. Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (EPO)

27, Erhardtstrasse
D – 80331 Μόναχο
Γερμανία
Τηλέφωνο: + 49 (0) 89 23 99-0
Website: <http://www.epo.org>

γ. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Rue de la Loi
B-1049 Βρυξέλλες
Βέλγιο
Τηλ: +32 2 299 11 11
Website: <http://ec.europa.eu>

Άδεια εκμετάλλευσης: έγγραφη συμφωνία μεταξύ του δικαιούχου της διανοητικής ιδιοκτησίας σε τρίτο πρόσωπο ώστε το τελευταίο να χρησιμοποιεί τη διανοητική ιδιοκτησία του δικαιούχου υπό ορισμένους όρους. Η άδεια παρέχει συνήθως δικαιώματα συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος χρήσης, κατασκευής (παραγωγής) ή και πώλησης.

Αίτηση: η αίτηση που απευθύνεται στον αρμόδιο δημόσιο φορέα για τη χορήγηση ή την κατοχύρωση ενός δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.

Βάσεις δεδομένων: αποτελούν ειδική κατηγορία συλλεκτικών έργων που προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία, εφόσον ο τρόπος επιλογής ή διευθέτησης του υλικού τους εμφανίζει πρωτοτυπία.

Βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα: η εξωτερικά ορατή εικόνα του συνόλου ή μέρους του προϊόντος, που προκύπτει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, όπως ιδίως η γραμμή, το περίγραμμα, το χρώμα, το σχήμα, η μορφή ή/και τα υλικά του ίδιου του προϊόντος ή της διακόσμησής του.

Βιομηχανική ιδιοκτησία: εφευρέσεις (διπλώματα ευρεσιτεχνίας), πιστοποιητικά υποδείγματος χρησιμότητας, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα, τοπογραφίες προϊόντων ημιαγωγών, φυτικές δημιουργίες, το domain name.

Διανοητική ιδιοκτησία: Τα δικαιώματα τα οποία η νομοθεσία αναγνωρίζει ως άυλα αγαθά. Άυλα αγαθά είναι αυτά των οποίων η υπόσταση δεν οριοθετείται από το υλικό αντικείμενο στο οποίο ενσωματώνονται αλλά είναι ανεξάρτητη. Γίνονται αντιληπτά με τη νόηση. Διακρίνονται σε δύο κατηγορίες.

Δικαιώματα, πνευματικά: κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή. Ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, οι μουσικές συνθέσεις, τα θεατρικά έργα, οι ταινίες, τα έργα εικαστικών τεχνών, όπως τα έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, λιθογραφίες, τα αρχιτεκτονικά έργα, οι φωτογραφίες, οι εικονογραφήσεις.

Δημιουργός: ο δημιουργός ενός καλλιτεχνικού, λογοτεχνικού, μουσικού, δραματικού έργου.

Ευρεσιτεχνία: Η ευρεσιτεχνία αφορά επινόημα νέο, που εμπεριέχει εφευρετική δραστηριότητα και είναι επιδεκτικό βιομηχανικής εφαρμογής. Η ευρεσιτεχνία μπορεί να αναφέρεται σε προϊόν, μέθοδο ή βιομηχανική εφαρμογή.

Εφεύρεση: Κάθε νέο και χρήσιμο μηχανήμα, προϊόν, διαδικασία ή οποιαδήποτε νέα χρήση του, που περιγράφεται σε ένα δίπλωμα ή μια αίτηση ευρεσιτεχνίας, από την οποία απορρέουν για τον/τους εφευρέτη (-ες) δικαιώματα και αξιώσεις.

(α) Ελεύθερη εφεύρεση: είναι εφεύρεση που δεν εμπίπτει στις αμέσως πιο πάνω κατηγορίες και η οποία πραγματοποιείται από ιδιώτη ανεξάρτητο εφευρέτη, και ανήκει εξ ολοκλήρου σε αυτόν.

(β) Εξαρτημένη εφεύρεση: είναι η εφεύρεση που πραγματοποιείται από τον δημιουργό με τη χρήση υλικών, μέσων ή πληροφοριών της επιχείρησης στην οποία αυτός εργάζεται. Η εξαρτημένη εφεύρεση ανήκει κατά 40% στον εργοδότη και κατά 60% στον δημιουργό. Ο εργοδότης δικαιούται να εκμεταλλευτεί την εξαρτημένη εφεύρεση κατά προτεραιότητα έναντι αμοιβής προς τον δημιουργό. Ο δημιουργός εξαρτημένης εφεύρεσης γνωστοποιεί εγγράφως στον εργοδότη την πραγματοποίηση της εφεύρεσης και παρέχει τα αναγκαία στοιχεία για την από κοινού υποβολή αίτησης χορήγησης ΔΕ. Αν ο εργοδότης δεν δηλώσει εγγράφως στον εργαζόμενο, μέσα σε ένα εύλογο διάστημα από τη γνωστοποίηση, ότι ενδιαφέρεται να συνυποβάλει αίτηση ΔΕ, ο εργαζόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση ΔΕ για λογαριασμό του. Στην περίπτωση αυτή η εφεύρεση ανήκει εξ ολοκλήρου στον εργαζόμενο.

(γ) Υπηρεσιακή εφεύρεση: είναι το προϊόν συμβατικής σχέσης εργαζομένου με εργοδότη για την ανάπτυξη εφευρετικής δράσης. Στην περίπτωση πραγματοποίησης υπηρεσιακής εφεύρεσης ο δημιουργός δικαιούται πρόσθετη εύλογη αμοιβή, αν η εφεύρεση είναι ιδιαίτερα επωφελής για τον εργοδότη, και τα δικαιώματα της εφεύρεσης ανήκουν εξ ολοκλήρου στον εργοδότη.

Εφευρέτης: πρόσωπο η συμβολή του οποίου ήταν ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη εφεύρεσης.

Καταθέτης: φυσικό ή νομικό πρόσωπο που υποβάλλει αίτηση για χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, με την πρόθεση να το χρησιμοποιήσει, να το κατασκευάσει ή και να εκχωρήσει σε τρίτον άδεια εκμετάλλευσης για την τεχνολογία της εφεύρεσης.

Κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα: βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα που έχουν κατοχυρωθεί σε επίπεδο ΕΕ.

Πεδίο εφεύρεσης: ο ορισμός του συγκεκριμένου πεδίου ή της τεχνικής όπου ανήκει η εφεύρεση.

Πιστοποιητικό υποδείγματος χρησιμότητας: τύπος προστασίας για εφεύρεση, οι απαιτήσεις του οποίου είναι μικρότερες από εκείνες που προβλέπονται για ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Σήμα: κάθε σημείο επιδεικτικό γραφικής παράστασης, ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων. Αποτελεί την ταυτότητα, το όνομα του προϊόντος.

Τοπογραφίες ημιαγωγών: ειδική προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας για το σχέδιο διάταξης ενός τσιπ ημιαγωγού ή της τοπογραφίας του.

Υποδείγματα χρησιμότητας: άυλα αγαθά, χρονικά περιορισμένης διάρκειας. Το σχετικό δικαίωμα χορηγείται για κάθε τρισδιάστατο αντικείμενο με καθορισμένο σχήμα και μορφή, όπως εργαλείο, όργανο, συσκευή, σκεύος ή εξάρτημα, που προτείνεται ως νέο, βιομηχανικά εφαρμόσιμο και με δυνατότητα να δώσει λύση σε τεχνικό πρόβλημα.

**ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ΠΗΓΕΣ, ΧΡΗΣΙΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ, ΥΠΕΡΣΥΝΔΕΣΜΟΙ (LINKS)****Α. Βιβλιογραφία/Πηγές**

- Κ. Αμπατζής, «Η στρατηγική κατοχύρωσης των εφευρέσεων», παρουσίαση, στο http://www.obι.gr/obi/Portals/O/ImagesAndFiles/Files/Presentations/2013_EBEA_PRESENTATION_ABATZIS.pdf.
- Δ. Καλλινίκου, *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα³2008.
- Δ. Καλλινίκου, Θ. Καρούνος και Μ. Παπαδόπουλος, «Οι ελληνοποιημένες άδειες Creative Commons», 16ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 1-3 Οκτωβρίου 2007, και στο http://europe.creativecommons.org/webfm_send/19.
- Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χάρης Σ. Τσίγκου, *Λεξικό πνευματικής ιδιοκτησίας. Λημματογραφημένη ερμηνεία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2008.
- Θ. Λιακόπουλος, *Βιομηχανική ιδιοκτησία*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα⁵2000.
- ΟΒΙ, *Οδηγός καλής πρακτικής για τη μεταφορά τεχνολογίας*, ΟΒΙ, Αθήνα 2005.
- Ν. Ρόκας, *Βιομηχανική ιδιοκτησία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα²2011.
- Ειρ. Σταματούδη, «Η προστασία των πολυμέσων ως λογισμικών, βάσεων δεδομένων ή οπτικοακουστικών έργων», *Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου*, σ. 785-791, Νοέμβριος 2001.
- Ο. Grandstrand, *The Economics and Management of Intellectual Property*, Edward Elgar Publishing, Τσέλτεναμ και Νορθάμπτον (ΜΑ) 1999.

C. Junghans και A. Levy, *Intellectual Property Management. A Guide for Scientists, Engineers, Financiers and Managers*, WILEY-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA, 2005.

OECD, *Frascati Manual 2002: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development*, OECD, Παρίσι 2002.

A. Osterwalder και Y. Pigneur, *Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers*, Wiley 2010.

M. Schilling, *Strategic Management of Technological Innovation*, McGraw-Hill International Edition, 2005.

Β. Χρήσιμα νομοθετήματα

1. Ελληνική νομοθεσία:

Πνευματική ιδιοκτησία

- Ν. 3184/2003, Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία
- Ν. 3183/2003, Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα
- Ν. 3057/2002, Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων στην Κοινωνία της Πληροφορίας και άλλες διατάξεις, Άρθρο 81 (Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2001/29)
- Ν. 2819/2000, Νομική προστασία των βάσεων δεδομένων και άλλες διατάξεις, Άρθρο 7 (Εναρμόνιση με την Οδηγία 96/9/ΕΟΚ)
- Ν. 2557/1997, Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης, Άρθρο 8 (Τροποποίηση του Ν. 2121/1993)
- Ν. 2435/1996, Άρθρο 3 (Τροποποίηση του Ν. 2121/1993, Για την επέκταση των τιμητικών συντάξεων και άλλες διατάξεις)
- Ν. 2121/1993, Η πνευματική ιδιοκτησία, τα συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα

Βιομηχανική Ιδιοκτησία

- Ν. 4072/2012, Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις, Άρθρα 121-196 και 330 (ΦΕΚ Α΄ 86/11.4.2012)
- Ν. 3966/2011, Άρθρο 53, Πρότυπα πειραματικά σχολεία, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, οργάνωση Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», (ΦΕΚ Α΄ 118/24.5.2011)
- Ν. 2239/1994, Περί Σημάτων (ΦΕΚ Α΄ 152/1994)

- Ν. 1733/1987, Μεταφορά τεχνολογίας, εφευρέσεις, τεχνολογική καινοτομία, και σύσταση Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας (ΦΕΚ Α΄ 171/22.9.1987)

2. Νομοθεσία ΕΕ:

Πνευματική ιδιοκτησία

- Τροποποίηση της Οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29.04.2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ L 157 της 30.4.2004). Επίσημη Εφημερίδα αριθμ. L 195 της 02.06.2004.
- Οδηγία 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29.04.2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.
- Οδηγία 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην Κοινωνία της Πληροφορίας.
- Οδηγία 96/9/ΕΟΚ σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο με τον Ν. 2819/2000).
- Οδηγία 93/98/ΕΟΚ σχετικά με την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων.
- Οδηγία 92/100/ΕΟΚ σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας.

Κοινοτικό σήμα

- Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26.02.2009, για το κοινοτικό σήμα, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 078 της 24.03.2009, σ. 0001-0042.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου, της 20.12.1993, επί του κοινοτικού σήματος, όπως τροποποιήθηκε με τους Κανονισμούς 3288/94 και 422/2004.
- Απόφαση 2003/793/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27.10.2003, για την έγκριση της προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο πρωτόκολλο σχετικά με τη συμφωνία της Μαδρίτης περί της διεθνούς καταχώρισης σημάτων, που εγκρίθηκε στη Μαδρίτη στις 27.06.1989 [Επίσημη Εφημερίδα L 296 της 14.11.2003].
- Κανονισμός (ΕΚ) 1992/2003 του Συμβουλίου, της 27.10.2003, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 περί κοινοτικού σήματος, ενόψει της έναρξης ισχύος της προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο πρωτόκολλο που αφορά τη συμφωνία της Μαδρίτης σχετικά με τη διεθνή καταχώριση σημάτων, που εγκρίθηκε στη Μαδρίτη στις 27.06.1989 [Επίσημη Εφημερίδα L 296 της 14.11.2003].

Κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα

- Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26.02.2009, για το κοινοτικό σήμα (κωδικοποιημένη έκδοση) [ΕΕ L 78 της 24.3.2009].

- Κανονισμός (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12.12.2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1891/2006 [Επίσημη Εφημερίδα L 289 της 28.10.1998].
- Οδηγία 98/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13.10.1998, για τη νομική προστασία σχεδίων και υποδειγμάτων, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 289 της 28.10.1998 σ. 0028-0035.
- Απόφαση 2006/954/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 18.12.2006, για την έγκριση της προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Πράξη της Γενεύης του Διακανονισμού της Χάγης για τη διεθνή καταχώριση των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων, η οποία εγκρίθηκε στη Γενεύη στις 02.07.1999 [Επίσημη Εφημερίδα L 386 της 29.12.2006].
- Κανονισμός (ΕΚ) 2245/2002 της Επιτροπής, της 21.10.2002, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 6/2002 του Συμβουλίου για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα [Επίσημη Εφημερίδα L 341 της 17.12.2002].
- Κανονισμός (ΕΚ) 2246/2002 της Επιτροπής, της 16.12.2002, περί των πληρωτέων προς το Γραφείο Εναρμόνισης της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) τελών, όσον αφορά την καταχώριση κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων [Επίσημη Εφημερίδα L 341 της 17.12.2002].

Βιοτεχνολογικές εφευρέσεις

- Οδηγία 98/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 06.07.1998, για την έννομη προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων [ΕΕ L 213 της 30.07.1998].

3. Διεθνείς συμβάσεις:

- Διεθνής Σύμβαση Βέρνης-Παρισίου 1971 για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (Ν. 100/1975 ΦΕΚ Α΄ 162/01.08.1975).
- Παγκόσμια Σύμβαση Γενεύης 1952 (ΝΔ 4254/1962 ΦΕΚ Α΄ 166/17.10.1962).
- Διεθνής Σύμβαση Ρώμης 1961 για την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης (Ν. 2054/1992 ΦΕΚ Α΄ 104/30.06.1992).
- Διεθνής Σύμβαση Γενεύης 1971 για την προστασία των παραγωγών φωνογραφημάτων εναντίον της μη επιτρεπόμενης αναπαραγωγής των φωνογραφημάτων τους (Ν. 2148/1993 ΦΕΚ Α΄ 96/16.06.1993).
- Διεθνής Σύμβαση που αφορά τη διανομή σημάτων φορέων προγραμμάτων μεταδιδόμενων διά δορυφόρου – Βρυξέλλες 1974 (Ν. 1944/1991 ΦΕΚ Α΄ 56/22.04.1991).
- Κύρωση της Τελικής Πράξης που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης – Συμφωνία

για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου – Μαρακές 1994 (Ν. 2290/1995 ΦΕΚ Α΄ 28/09.02.1995).

- Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα – Γενεύη 1996 (Ν. 3183/2003 ΦΕΚ Α΄ 228/26.09.2003).

Γ. Χρήσιμοι υπερσύνδεσμοι (links)

1. Δικτυακός κόμβος Ευρωπαϊκής Ένωσης: http://europa.eu/youreurope/business/competing-through-innovation/protecting-intellectual-property/index_el.htm
2. Έντυπα και φόρμες για βιομηχανικά σχέδια: <http://www.obi.gr/obi/?tabid=376>
3. Έντυπα και φόρμες για ευρεσιτεχνία: <http://www.obi.gr/obi/?tabid=375>
4. Δικτυακός κόμβος του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας: www.wipo.int
5. Σύνδεσμοι για την πνευματική ιδιοκτησία
 - <http://web.opi.gr/xres/p/EL/web.opi.gr/portal/page/portal/opi.html>
 - http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=5130&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
 - http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/index_en.htm
 - <http://www.wto.int>
 - <http://www.copyright.gov>
 - <http://www.alai.org/index-a.php>
 - <http://www.creativecommons.gr>
 - <http://creativecommons.org>
6. Σύνδεσμοι για τη βιομηχανική ιδιοκτησία:
 - <http://www.obi.gr>
 - <http://www.unitary-patent.eu>
 - <http://www.european-patent-office.org>
 - <http://worldwide.espacenet.com>
 - <http://patft.uspto.gov>
 - <http://gr.espacenet.com>

οδηγός διανοητικής ιδιοκτησίας για μικρές επιχειρήσεις

Ο παρών Οδηγός εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 4 «Εφαρμογή δράσεων υποστήριξης των μικρών επιχειρήσεων σε θέματα καινοτομίας και μορφών συνεργασίας», της Πράξης «Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις του ΕΠ "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013"».

Σκοπός του Οδηγού Διανοητικής Ιδιοκτησίας είναι να εισαγάγει τον αναγνώστη σε θέματα που συνδέονται με τη βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία καθώς και τη διαχείρισή τους. Επιπλέον, φιλοδοξεί να αποτελέσει εργαλείο για τις μικρές επιχειρήσεις που θέλουν να εισαγάγουν διαδικασίες οι οποίες θα τους επιτρέψουν να καινοτομήσουν.

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
Αριστοτέλους 46, 104 33 Αθήνα, Τηλ. 210 8846852, Fax. 210 8846853
www.imegsevee.gr • info@imegsevee.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"
Προσανατολισμός στον Άνθρωπο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

9 786185 025243